Het Amsterdamse Bos

Bosplan 2020 – 2034

Stadsbos van de Toekomst

Onderweg naar 100-jaar Amsterdamse Bos

Ambitiedocument met uitvoeringsagenda

Versie: 23 september 2019

Voorwoord (Ivens / Gordon)

Inhoud

Voorwoord 3
0.1 Inleiding 4
0.2 Werkwijze 5
0.3 Leeswijzer 5
0.4 Samenvatting 5

1 Nu en straks 8
1.1 Het Bos nu 12
1.3 Toekomstbeeld 15

2 Ambities 16
2.1 Beschermen 16
2.1.1 Basis structureel op orde 17
2.1.2 Inspelen op klimaatveranderingen 18
2.1.3 Oorspronkelijk ontwerp versterken 19
2.1.4 Behouden/ verrijken natuurwaarden 19
2.1.5 Zonering gebruik 20
2.2 Bereikbaar 22
2.2.1 Snel naar de randen en langzaam in het Bos 22
2.2.2 Entrees verbeteren 23
2.2.3 Paden in het Bos: functioneel en toegankelijk 23
2.3 Benutten 24
2.3.1 Krachten bundelen in duurzame relaties 24
2.3.2 Ontwikkellocaties 24
2.3.3 Natuureducatie 26
2.3.4 Sport 27
2.3.5 Arbeidsmarkt 27
2.4 Bekend ..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
2.4.1 Internationaal bekend ..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

3 Kaders 31
3.1 Zoneringskaart(en) 31
3.2 Toetsingskaders 32
3.3. Spelregels voor gebruik 26

4 Uitvoeringsagenda 2020-2024 36
4.1 Beschermen 36
4.2 Benutten en ontwikkelen 37
4.3 Bereikbaar 40
4.4 Bekend ..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

5 Financiën 42
5.1 Structureel 42
5.2 Incidenteel 43

5.3 Financieringsbronnen 44

Bijlagen 45

Voorwoord

Voor u ligt het Bosplan 2020-2034: Stadsbos van de Toekomst.

Het Amsterdamse Bos is een uniek stadsbos, dat door haar historie, karakter, omvang en ligging een speciale plek inneemt in het groenlandschap in en rond Amsterdam. Het 1000 hectare grote bos biedt sport en recreatiemogelijkheden aan ruim 6 miljoen bezoekers per jaar, die het Bos met een gemiddeld rapportcijfer van 8,3 waarderen. Met trots kan worden genoemd dat dit de hoogste waardering is voor een recreatiegebied in en rond Amsterdam. Alweer het zesde jaar op rij heeft het internationaal georiënteerde reisplatform TripAdvisor het Amsterdamse Bos het Certificaat van Uitmuntendheid toegewezen. In 2018 leverde dit ook een opname in hun Hall of Fame op. Het Bos is na Zandvoort en het Vondelpark het meestbezochte groengebied van Noord-Holland. ~~De populariteit van het Bos blijkt ook uit het hoge aantal bezoekers van de website Amsterdamse Bos, meer dan een half miljoen per jaar.~~

Commented [5.1.2.6 **]:** Hier zitten ook bots tussen en bezoeken van 1 seconde dus is niet heel indicatief voor populariteit. We weten bovendien niet wat de aantallen voor andere groengebieden zijn. Het zegt niet zo veel, daarom: schrappen.

Het Amsterdamse Bos is ook een belangrijke schakel in het Natuurnetwerk Nederland. Het groen en water zijn de habitat van een rijke flora en fauna. Het ~~Bos~~ ~~en~~ verbindt ecologische leefgebieden in Noord-Holland. Het gaat goed met de natuurwaarden en biodiversiteit in het Bos en in samenwerking met de gemeente Amstelveen, Amsterdam, Provincie en de waterschappen willen wij de natuurwaarde minimaal op peil houden.

Met dit Bosplan ~~plaatsen we~~staat het Amsterdamse Bos in de context van de groeiende metropool met haar ruimtelijke en maatschappelijke opgaven. ~~Daarbij sluiten wij~~ Het plan sluit aan op bestaande opgaven; onder andere de spreiding van bezoekersdrukte, de kwaliteit van het groen met het oog op klimaatsverandering en biodiversiteit, het belang van goede voorzieningen in het groen voor sporten, bewegen en recreatie en het beter benutten van het groen en de verbindingen en routes tussen het groen. ~~Ook de veelzijdigheid van het Bos willen wij beter op de kaart zetten.~~ Woord en beeld laten de veelzijdigheid van het Bos zien.

~~Met h~~Het Bosplan 'Stadsbos van de Toekomst' ~~wordt~~ schetst de ambitie van het Bos ~~geschetst~~ voor het komende decennium. ~~Vanuit~~ Met de bestaande kwaliteiten van hetBos en de kansen die ontwikkelingen met zich meebrengen, zetten wij een richting uit die ons houvast biedt in een wereld waar veranderingen razendsnel gaan. Die richting bestaat uit diverse ambities, onderverdeeld in vier hoofdthema's: beschermen, benutten, bereikbaar en bekend. Daarnaast hebben wij ook een aantal ~~principes~~ uitgangspunten waar wij niet aan willen tornen. Deze ~~principes~~worden~~,~~ vaak ingegeven door wet- en regelgeving~~,~~ en geven duidelijkheid over de letterlijke en figuurlijke ruimte voor (nieuwe) ontwikkelingen in het Bos.

Het Bosplan is een uitnodiging aan bezoekers, maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven en medeoverheden, van hjet Amsterdamse Bos het Stadsbos van de Toekomst te maken. Om die reden is het Bosplan in co-creatie gemaakt ~~met meerdere partijen~~. Wij zijn iedereen die hieraan heeft bijgedragen zeer dankbaar. ~~Echter~~ Maar ~~staat~~ de grootste uitdaging nog voor ons: het waarmaken van onze ambities. In de uitvoeringsagenda is een eerste aanzet te zien. Samen met al onze partners willen wij hier de komende jaren verder uitwerking aan geven.

Commented [5.1.2.6 **]:** Dubbelop met co-creatie.

Wethouder Laurens Ivens
Gemeente Amsterdam

Wethouder Floor Gordon
Gemeente Amstelveen

0.1 Inleiding

Het Bos rendeert vanaf het moment dat in 1934 de eerste spades de grond in gingen. Het Amsterdamse Bos is nog steeds hét toonaangevende natuur- en recreatiegebied van de metropool Amsterdam. Het biedt een breed pallet aan sport- en recreatiemogelijkheden voor alle inwoners van Groot Amsterdam en haar bezoekers. De unieke combinatie van park, bos, water en natuur herbergt een bijzondere en afwisselende rijkdom in flora en fauna, dat zowel doel als decor is voor vrijetijdsactiviteiten van de moderne stedeling. Het Bos is gastheer voor sport, evenementen, initiatieven en activiteiten die bijdragen aan de ontwikkeling van de metropool en haar inwoners. Bovenal draagt het Bos als groene oase, met zuurstof en ruimte, bij aan de leefbaarheid in de steeds drukker wordende metropool Amsterdam. Het Amsterdamse Bos is natuur en cultuur, ontspanning en inspanning, rust en activiteit, stad en anti-stad.

Nu krijgt de functie van het Bos voor het klimaat en klimaatverandering ook meer aandacht. De 200.000 bomen ~~groeiden tot wasdom en~~ vangen nu 530 ton CO_2 af per dag; bomen die ook tegen de opwarming van de stad en voor de wateropvang een belangrijke rol spelen. Ook wel de longen van de stad.
Het succes van het Bos ligt in ~~zijn~~ het ontwerp voor recreatie en natuur, maar ook in de kwaliteit zich aan te passen aan behoeften en ontwikkelingen.

Gelukkig is het Amsterdamse Bos heel groot. Ter vergelijking: het Amsterdamse Bos is, met haar ruim 1000 hectare, 1,2 keer zo groot als het centrum van Amsterdam en 24 keer het Vondelpark. Het Bos is ook groot in vergelijking met een aantal internationaal aansprekende parken: het is acht keer zo groot als Hyde ~~p~~Park in Londen en drie keer het Central Park in New York.
Daarmee biedt het ~~Amsterdamse~~ Bos ruimte aan vele vormen van sport, recreatie en vrijetijdsbesteding. Recreatie is sinds de aanleg van het Bos niet alleen meer divers geworden, ook de aard van het recreëren is veranderd. Anno 2019 is recreatie veel meer verweven in het leven van alledag. Naast een middag in de natuur of een het uurtje in het park, worden ook aan het rondje in de lunchpauze, de fietstocht naar het werk, en zelfs aan de businessmeeting elementen van ontspanning toegevoegd. Het aantal vrijetijdsactiviteiten met een maatschappelijk doel en karakter neemt explosief toe: activiteiten om kinderen meer te laten bewegen, fundraising voor goede doelen, activiteiten in het kader van de dagbesteding van ouderen, en ga zo maar door. Daarmee is recreatie veranderd van tegenpool naar integraal onderdeel van de stad en het stedelijk leven. En onderhand groeit de stad zelf ook. Het leven in een stedelijke omgeving is weer aantrekkelijk, de stad is de motor van de op kennis en nabijheid gebaseerde economie. Het stedelijk toerisme neemt een enorme vlucht en de metropoolregio Amsterdam zelf groeit de komende decennia met circa 250.000 extra woningen, waarvan ook een groot deel in Amsterdam (50.000) en direct omliggende gemeenten. Het Amsterdamse Bos wordt van buitenplaats steeds meer een centraal stadsbos en de betekenis, zowel maatschappelijk, economisch en als onderdeel van het groen- en natuurnetwerk, zal naar verwachting steeds verder toenemen.

Deze verandering brengt zowel opgaven als kansen met zich mee. ~~De uitdagingen voor het Bos komen voort uit de gekozen aanvliegroute.~~ Het introverte uitvoeringsgerichte Bosplan gaat over de staat van het Bos, achterstallig onderhoud van wegen en bruggen, ziekten en plagen zoals essentaksterfte, extra onderhoud door meer bezoekers, de waterkwaliteit en het streven naar een efficiënter beheer. Het extraverte Bosplan gaat over marketing , toerisme, het groen als vestigingsfactor, innovatie in duurzaamheid, een beeldenroute, (inter)nationale

Commented [5.1.2.6]: ?

(sport)evenementen en de ontwikkeling van recreatieve voorzieningen. Dit Bosplan belicht beide kanten.

Het plan wordt nadrukkelijk binnen de context van ontwikkeling geplaatst. Dat is van begin af aan ook de opzet en kracht geweest van de ontwerpers van het Amsterdamse Bos; ~~mevrouw~~ Jakoba Mulder en ~~de heer~~Cornelis Van Eesteren. Dat Amsterdam een Bos heeft is uniek, waarbij niet moet worden vergeten dat het er is door de mens~~,~~ en dat diezelfde mens ook in de toekomst ~~de mens~~ moet blijven bouwen aan het ~~bos~~Bos. Om een 85-jarig Bos mee te laten groeien met haar tijd, moeten de ambities worden aangescherpt.

Commented [5.1.2.e]: ?

0.2 Werkwijze

Wij realiseren ons maar al te goed dat wij de uitdagingen van het Bos niet alleen aankunnen. Daarom hebben wij gekozen het Bosplan op te stellen in gezamenlijkheid met een groot aantal van onze partners, waarbij de belangrijkste partner Gemeente Amstelveen is.
Het Amsterdamse Bos ligt voor het overgrote deel op het grondgebied van de gemeente Amstelveen, ~~welke~~ die verantwoordelijk is voor de publiekrechtelijke taken in het Bos (bestemmingsplannen, vergunningen en de Algemeen Plaatselijke Verordening). De samenwerking tussen Amsterdam en Amstelveen in het Amsterdamse Bos is al jaren vanzelfsprekend en gebeurt in goede harmonie.

Voor het opstellen van het plan zijn interviews afgenomen met ambtenaren, belanghebbenden, omwonenden, organisatoren van activiteiten en evenementen, provincie en ondernemers in het Bos. Daarnaast zijn tijdens acht expertsessies een groot aantal in- en externe betrokkenen bij het Bos geconsulteerd en bevraagd.

Ook zijn +/-1~~00~~.000 mensen uit Amsterdam, Amstelveen en Aalsmeer online benaderd. Rond …. personen hebben de online enquête ingevuld. Van de respondenten heeft een …. personen zich opgeven voor drie schouwen in het Bos die in de herfst hebben plaatsgevonden.
Deze uitgebreide participatie vormt de opmaat naar een structurele vorm van overleg met belanghebbenden bij het Bos. Om de ambities goed te laten aansluiten bij de huidige stand van het Bos zijn dit voorjaar twee onderzoeken verricht:

1. Meting naar bezoek en waardering voor het Amsterdamse Bos onder stadsbewoners, bestaande uit interviews onder inwoners uit Amsterdam en Amstelveen.
2. Een uitsnede Amsterdamse Bos in het Groot Groen Onderzoek Amsterdam. In dit onderzoek zijn specifieke vragen over het Amsterdamse Bos voorgelegd aan Amsterdammers.

0.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 1 schetst de huidige situatie, de uitdagingen en het toekomstbeeld. Het toekomstbeeld is in hoofdstuk 2 uitgewerkt in ambities voor de vier hoofdthema's *beschermen*, *benutten*, *bereikbaar* en *bekend*. In hoofdstuk 3 worden - op basis van de zoneringskaart - de toetsingskaders beschreven. Hoofdstuk 4 bevat de uitwerking van de ambities in de belangrijkste producten en projecten in de periode 2020-2024. Ten slotte wordt in hoofdstuk 5 een overzicht gegeven van de structurele en incidentele financiële middelen van het Amsterdamse Bos.

0.4 Samenvatting

Hier ook schema Beaumont toevoegen! Moet worden aangevuld, nog niet dekkend.

Het Amsterdamse Bos is een uniek groengebied met volop sport- en recreatiemogelijkheden. Bezoekers geven het ~~en wordt door haar bezoekers~~ steevast een zeer hoog ~~ge~~waarderingerd. Het Amsterdamse Bos kent ook hoge natuurwaarden. Het groen en blauw van het Bos biedt ruimte aan een rijke variatie aan flora en fauna. Door klimaatverandering en toenemende verstedelijking zijn wij genoodzaakt slim in te spelen op de groeiende behoefte aan recreatie en de toenemende druk op de natuur van het Bos. De verwachting is dat wij met dit Bosplan voorbereid zijn op de toekomst.

Ons hoofddoel is *het realiseren van een toekomstbestendige balans tussen natuur en vrijetijdsbesteding mét ruimte voor nieuwe ontwikkelingen*. Deze hoofddoelstelling is ook het uitgangspunt bij het formuleren van onze uitgangspunten en ambities. De ambities zijn ondergebracht bij vier thema's:

1. Beschermen: hierin beschrijven wij hoe wij onze waarde voor de stedelijke omgeving willen behouden. Dit doen wij door toe te werken naar een situatie waarin achterstallig onderhoud verleden tijd is. Ook wordt ingezet op verrijking van natuurwaarden. Daarnaast wordt beschreven dat duurzaamheidsmaatregelen bijdragen aan de klimaatdoelstellingen van de stad. Het landschappelijke en cultuurhistorische ontwerp is voor al deze ontwikkelingen het vertrekpunt.

2. Bereikbaar: hierin benadrukken wij het belang van bereikbaarheid en toegankelijkheid van het Bos. Bezoekers stimuleren wij met het OV of op de fiets te komen. De auto wordt ontmoedigd, onder andere door de haalbaarheid voor verder invoeren van betaald parkeren te onderzoeken. De entreegebieden van het Bos worden verbeterd en wij zorgen ervoor dat de paden en wegen in het Bos functioneel en toegankelijk zijn.

3. Benutten: ambities en uitgangspunten, gericht op het aansluiten van voorzieningen en activiteiten op behoeften van de bezoekers, worden beschreven. Wij kiezen ervoor ondernemers verder te ondersteunen door samenwerking, kennisdeling en eenduidigheid te organiseren. Voor de nieuwe ontwikkellocaties schetsen wij een kader waardoor de ontwikkeling naadloos aan kan sluiten op de moderne behoeften van de bezoeker. Daarnaast gaan wij ons als Bos verder ontwikkelen als groen decor voor (natuur)educatie en sportactiviteiten in de openbare ruimte. Bovendien willen wij de positie van het Bos als kunst- en cultuurbestemming verder uitbouwen, zowel op het Cultuureiland als in de openbare ruimte van het Bos.

4. Bekend: wij maken werk van het benadrukken van de veelzijdigheid van het Bos. Op die manier spelen wij in op de veranderende behoefte van de bezoeker en wordt een bijdrage geleverd aan de spreiding van de drukte van het Bos. Dit doen wij onder andere door onze identiteit te versterken en uit te dragen.

Ons hoofddoel en de daaraan verbonden hoofdthema's met uitgangspunten en ambities vormen onze ideologische basis voor de uitvoeringsagenda 2020-2024. Door de projecten en opdrachten in deze uitvoeringsagenda maken wij de ambities uit het Bosplan waar. Het behalen van ons hoofddoel wordt samen met bezoekers, ondernemers, verenigingen, overheden en alle andere partijen betrokken in of rond het Bos opgepakt.

1 Nu en straks

1.1. Wie zijn we?

We zijn Boswachterij Amsterdamse Bos. In de afgelopen jaren is veel energie gestoken in het verbeteren van de publieksinformatie en dienstverlening in het Bos. Deze krijgt vorm middels de Boswinkel, de boswachters, de eventmanagers, de website en interactief via de sociale media. De hoge waardering, een rapportcijfer van 8,3, laat zien dat we op de goede weg zijn.
Op onze ontvangstlocatie aan de hoofdentree van het Amsterdamse Bos vinden bezoekers alle informatie over het Bos, haar natuurlijke rijkdom, routes en voorzieningen. Er kunnen excursies en rondvaarten worden geboekt en tentoonstellingen worden bezocht.~~.~~ We verlenen ontheffingen voor verkeer, beantwoorden klachten, ~~-~~organiseren educatieve activiteiten voor scholen en speciale doelgroepen en bieden ruimte aan initiatief van vrijwilligers,~~,~~ zoals de Bosmobiel voor gehandicapte ouderen ~~etcetera~~.
De boswachters zijn onze gastheren. Hun takenpakket is heel breed. Naast toezicht en handhaving (ook op het gebied van flora en fauna) zijn zij actief in voorlichting en educatie, ~~hebben zij een belangrijke signaalfunctie naar~~zijn zij de ogen en oren voor de rest van de organisatie. ~~en~~ Zij passen uitgebreide kennis over de natuur ~~die zij~~ dagelijks toe~~passen~~ ten dienste van mens en dier. ~~Ze zijn de ogen en oren van politie en~~Zij werken nauw samen met handhaving en hulpdiensten.
De eventmanagers regelen alles rondom ~~geboekte~~ evenementen in het Bos, van programmering tot en met toezicht op de uitvoering, in nauwe samenwerking met de rest van de organisatie. Hier gaat een enorme logistiek achter schuil.
We zorgen voor goed beheer en onderhoud. Veel wordt gedaan in eigen beheer. Van bankjes schilderen tot maaien. Van jaarlijkse dunningen van bospercelen tot het reinigen van het Bos. Dat blijven we doen. We dagen ook uit: Het Amsterdamse Bos maakt het niet zelf maar maakt het mogelijk: we vragen ondernemers, organisaties en het bedrijfsleven veel meer betrokkenheid te tonen voor de ontwikkeling van en programmering in het Bos. Alle ambities tezamen vergen ook sterk en aanspreekbaar eigenaarschap voor de 1000 hectare bos. ~~en d~~Dat gaan we bundelen in de nieuwe naam 'Boswachterij Amsterdamse Bos'.
Daarmee spelen we in op de ambities en opgaven. De ~~boswachterij~~ Boswachterij communiceert en handhaaft de regels in het Bos, communiceert over natuurbeheer, organiseert educatieve activiteiten, wandelingen en rondvaarten. Binnen de Boswachterij bieden we meer stage-, en leerwerkplaatsen aan. We zijn een erkend leer- en werkbedrijf in een ideale prikkelarme locatie om specifieke doelgroepen te laten leren, werken, re-integreren en participeren. Daarnaast blijft de inzet van vrijwilligers een belangrijke pijler. Het faciliteren daarvan blijft geborgd in de organisatie.
We geven ons relatiemanagement en de communicatie nog eenduidiger vorm en benutten daarbij de romantiek en zeggingskracht van een Bos met bijbehorende Boswachterij.

MISSIE 2020-2034
Dit is het Bos van de stad. De groenste plek in een dicht bevolkt gebied van Nederland. Hier komen mensen om met elkaar te genieten van de natuur en de buitenlucht. Als Boswachterij behartigen we de belangen van de planten en dieren die hier leven. We bieden aan gastvrije omgeving voor iedereen die hier wil ontspannen, sporten of wil ontdekken. Ook leren we hen over de natuur en zijn we een partner in kennis voor ondernemers, partners en overheden. ~~Het Amsterdamse Bos levert als uniek stadsbos een groen podium voor een gezond en actief leven.~~

Commented [5.1.2.e **]:** Dat staat 1 alinea hierboven ook.

Commented [5.1.2.e **]:** Dit is een eerste aanzet voor een nieuwe missie. Hier moeten we nog met de Bosorganisatie en de belanghebbenden over spreken en verder aanscherpen.

Kernboodschap

Bijna 200 kilometer fiets-, wandel- en ruiterpaden op 10 minuten buiten de stad. Het Amsterdamse Bos is dé plek waar je komt om een frisse neus te halen. Je te verwonderen over alles wat er in de natuur gebeurt. Rust te vinden. Je zit hier in het groen middenin stedelijk gebied en toch ben je er helemaal uit. Een natuurgebied met de vrijheid om te recreëren, in de natuur of bij één van de diverse lokale ondernemers en evenementen. Een waardevolle historische plek onderhouden door professionals.

~~Bijna 200 kilometer fiets-, wandel- en ruiterpaden op 10 minuten van de stad. Het Amsterdamse Bos is dé plek waar je komt om een frisse neus te halen. Je te verwonderen over alles wat er in de natuur gebeurt. Volledige rust te vinden. Je zit hier tussen de grote steden en toch ben je er helemaal uit. Een natuurgebied met de vrijheid om te recreëren, in de natuur of bij één van de diverse lokale ondernemers en evenementen. Opgezet en onderhouden door een professionele organisatie.~~

Kernwaarden

Het Bos is verfrissend, verrassend en veelzijdig. Deze kernwaarden stellen ons in staat om vorm te geven aan onze missie. Zij weerspiegelen ook de identiteit. Naar buiten presenteren we ons als een het grote stadsbos dat bijdraagt aan een gezonde en actieve stad. Men kan er terecht voor ontspanning, sport, kunst en cultuur, natuureducatie en onderwijs.

KERNWAARDE	VERFRISSEND	VERRASSEND	VEELZIJDIG
BELOFTE	Een groot stadsbos, midden in een van de dichtstbevolkte gebieden van Europa. De beste plek om diep adem te halen en helemaal opgefrist te worden. Voor iedereen.	Het Bos vind je hier om de 5.1,2,e Je ontdekt dingen. Je maakt hier alle seizoenen mee. En om iedere bocht vind je een ander aangezicht.	Je geniet hier van natuur, rust en ruimte. Of kom om te sporten. Maar bezoek ook eens een evenement of leer over het Bos. Er is zoveel te doen. En dat doen we met respect voor elkaar.
BEWIJS	• Uitgebreide wandel- en fietsroutes • Goede bereikbaarheid • Alle plekken/middelen bij elkaar waar je je (mee) kunt ontspannen • Kennisdeling met professionele netwerk en bestuur	• De zichtbare natuur • Onverwachte vondsten • Voorzieningen • Kinderen op ontdekkingstocht • Natuur liefhebbers	• Verschillende gebruikers die naast elkaar gebruik van het Bos • Verscheidenheid aan activiteiten en natuur • Bosorganisatie ook zichtbaar in professionele netwerk en bestuurlijke omgeving
IN DE ETALAGE	Beeld van de vitaliserende werking van natuur. Sportende mensen.	Beeld van ontmoeting en samen dingen doen. Mensen die kijken naar planten of dieren.	Beeld van mensen die plezier met en aan elkaar beleven. *Ook al doen ze iets anders.* Professionals die voorlichting geven.

Het Amsterdamse Bos staat zowel ten dienste van de grootstedelijke doelstellingen van de gemeente Amsterdam en de gemeente Amstelveen, als van bedrijven en instellingen om de eigen ambities te realiseren. Bij alles wat we ondernemen, houden we steeds de volgende vragen in ons achterhoofd: draagt het bij aan de natuurwaarde en de beleving van onze bezoekers? Past een keuze bij onze missie, bij onze identiteit en levert deze waarde op voor voldoende belanghebbenden?

Doelgroepenbeleid

Nader in te vullen (analyse Beaumont)

1.2. Het Bos nu

Hier een mooie infographic over twee pagina's (17 september eerste kaarten gereed)

Geschiedenis
1928 Besluit gemeenteraad van Amsterdam om te komen tot een 'Boschplan'
1931 Eerste ontwerp en start van de commissie voor het Boschplan (ontwerp van Cornelis van Eesteren en Jakoba Mulder)
1934 Start aanleg met het uitgraven van de Bosbaan
1947 Gemeenteraad geeft Bos de naam Amsterdamse Bos
1970 De laatste boom op de Heuvel (uitvoering gereed)
1993 Invoering deel ecologisch beheer
1999 en 2005 Aanleg Schinkelbos (uitbreiding Amsterdamse Bos)

Wat is er?
Oppervlakte 1000 hectare: natuur- en parkbos op kleibodem, weiden, vijvers en watergangen.
3.500 solitaire- en laanbomen, 19 hectare moeras, 200.000 bomen,
De bijzondere vegetaties o.a. rietorchis, welriekende
nachtorchis en ronde zonnedauw.
Dieren (waaronder eekhoorn en marter), vogels (raaf, ijsvogel, wespendief)
Begrazing door Schotse Hooglanders (3 kuddes)
Belangrijk leefgebied voor de ringslang. Jaarlijks 1000 uitgekomen ringslangeieren.

3.000 stuks terreinmeubilair, twee kinderbaden met kiosken en openbare toiletten, trimbaan.
116 bruggen (waarvan53 monumentaal van de Amsterdamse-Schoolarchitect Piet
Kramer). 200 km fiets- wandel- en ruiterpaden
Amstelveens grondgebied (95%), Amsterdam en Aalsmeer, eigendom van Amsterdam,

Sport en actieve recreatie
- Sportpark met sportclubs (hockey, voetbal, tennis en cricket, in totaal circa 8.500 leden)
- Het nationale Wagener hockeystadion met jaarlijkse diverse evenementen.
- Bosbaan met jaarlijks circa 30 evenementen (voornamelijk roeien)
- Jachthaven
- Kanoverenigingen en verhuur
- Vissport
- Tenniscomplex Amstelpark met Spa/wellness en hotel
- Maneges met horeca
- Hardlopen (route) , halve marathon en veldloopparkoers al of niet in clubverband
- Klimpark
- Fietsverhuur fietsen, wandelen (Sinrin Yoku), schaatsen, voetbal enz.

Leer- en werkomgeving
- 100 stageplaatsen voor leerlingen in het Voortgezet Onderwijs (is dat nog steeds zo?)
- Leerstages MBO-HBO snuffelstages, projecten re-integratie en taakgestraften.

Evenementen
- Ruim 300 evenementen per jaar, waaronder op 7 dagen grote festivals en events

Educatieve activiteiten

Commented [5.1.2.e]: Deze feitelijke info aanbieden dmv een kaart met kaders symbolen, pijlen etc. over twee blz.

- De Boswinkel met natuur-educatieve activiteiten en tentoonstellingen (aantal bezoekers toevoegen),
- Scholen bij de Geitenboerderij
- Heemtuin Vogeleiland

Kunst en cultuur

- Openluchttheater; hoofdvoorstelling, jonge makers, festivals, jeugdtheater
- Beelden in de openbare ruimte
- Culturele manifestaties.

Horeca en anders

- Geitenboerderij
- Pannenkoekenboerderij
- Vergaderlocatie verhuur
- Veerponten
- Camping

Bezoek algemeen

Het Bos wordt jaarlijks 6 miljoen keer bezocht (tellingen 2009-2010) en we zien het bezoek toenemen (in 1987 was dit nog vier miljoen). Voor Amsterdammers is het Bos het belangrijkste recreatiegebied in de omgeving (bron: Grote Groenonderzoek). Gemiddeld komen bezoekers 2,5 keer per week en een gemiddeld bezoek duurt ruim anderhalf uur. Het Bos trekt steeds meer niet-Amsterdammers aan. Waar in de jaren '50 en '60 nog 90% uit Amsterdam kwam, is dat aandeel door de jaren heen fors lager geworden. Nu komt vier op de tien bezoekers uit Amsterdam (42%), ca. een kwart (26%) uit Amstelveen en de overige uit de regio (7%) of elders (25%). De verschuiving is te verklaren door de sterke groei van het aantal inwoners buiten Amsterdam in combinatie met een toegenomen automobiliteit. Vanaf de jaren '60 kwamen steeds meer bezoekers met de auto. In de afgelopen jaren is er weer een daling te zien, maar de auto/motor blijft (50%) het populairste vervoermiddel om naar het Bos te komen. Een kwart van de bezoekers komt tegenwoordig op de fiets naar het Bos en een op de vijf lopend. (tabel)

Bezoekdoelen in kader

Het bos is nog steeds de belangrijkste recreatieve bestemming van Amsterdammers . Driekwart van de bezoekers komt naar het bos om actief te zijn of gebruik te maken van een voorziening, gevolgd door het zoeken van rust. De top vijf van bezoekdoelen bestaat al jarenlang uit dezelfde activiteiten: wandelen, horeca bezoeken, fietsen, speciale voorzieningen bezoeken en genieten van de natuur. Het Grote Groenonderzoek laat zien dat het gebruik wel aan het veranderen is. Het activiteitenpatroon wordt steeds diverser, bezoekers komen niet perse meer voor één bepaalde activiteit naar het Bos. Daarnaast is er een vervlechting te zien in week- en weekendbezoek en in het gezelschap waarmee bezoekers naar het Bos komen (de ene keer alleen, de andere keer met kinderen of met vrienden).

Bezoekersprofielen

Bezoekers uit Amsterdam hebben andere bezoekdoelen dan bijvoorbeeld Amstelveners. Amsterdammers komen bijvoorbeeld voornamelijk om te sporten, bezoeken horeca, zijn in gezelschap van anderen en komen op de (brom)fiets. De bezoekfrequentie van Amsterdammers neemt af, maar bezoeken worden gemiddeld wel langer. Amstelveners komen vaker naar het Bos dan Amsterdammers, maar relatief kort (minder dan een uur) en laten de hond uit. Amstelveners

Commented [5.1.2.e]: In kader of infographic!

komen aanzienlijk minder voor het genieten van de natuur en juist relatief veel om te sporten. Amstelveners zijn voornamelijk lopend of op de (brom)fiets. Hoe verder bezoekers van het Bos wonen, des te minder vaak zij komen. En als zij komen is dit vaker met de auto of motor. Dit geldt voornamelijk voor bezoekers uit de regio en elders, die ook relatief vaak naar het Bos komen om de hond uit te laten. Oudere bezoekers komen relatief veel naar het Bos om horeca te bezoeken.

Commented [5.1.2.e]: Info bezoekers opnemen in visual

1.2 Uitdagingen

De aanleiding voor het opstellen van dit plan is dat de omgeving rondom het Amsterdamse Bos snel verandert. De komende jaren staat het Amsterdamse Bos voor de grote uitdaging om een goede balans te vinden tussen de groene en de maatschappelijke functie, binnen de grenzen van wat ecologisch, maatschappelijk en financieel verantwoord is. Zo zorgen grote (sport) evenementen voor dankbare en tevreden deelnemers en enthousiast publiek, maar geven ze ook (geluids)overlast voor wie geen liefhebber is. Bezoekers die rust zoeken, willen het liefst een ~~bos~~ Bos voor zich alleen. Scholieren die in het bos hun schooldag houden, willen zich kunnen uitleven. Schiphol, dat ongestoorde vliegbewegingen wil kunnen maken, vereist een ~~bos~~ Bos zonder ganzen. De ringslangen willen ongestoord uit hun eieren komen en eekhoorns willen kunnen struinen, maar honden willen loslopen.

De verwachting is dat het gebruik van het Bos alleen maar verder toeneemt. Dit gaat meer spanningen tussen de verschillende gebruikers opleveren en heeft sturing nodig. De metropool groeit explosief met een sterke toename van dichte bebouwing en inwoners. Zo is de prognose dat het aantal inwoners van Amsterdam van 850.000 in 2018 naar ruim 1 miljoen in 2040 toeneemt, en het aantal huishoudens Amsterdam van 430.000 in 2018 naar ruim 550.000 . De verwachte groei van Amstelveen en Aalsmeer komt daar nog eens bovenop. Het toerisme steeg tot dit jaar in een hoog tempo, maar het groeitempo neemt af. Toerisme in het laagseizoen neemt toe, de gebruikelijke lichte zomerdip wordt minder en de pieken houden langer aan. Dit geldt zowel voor recreatieve als voor het zakelijk toerisme.

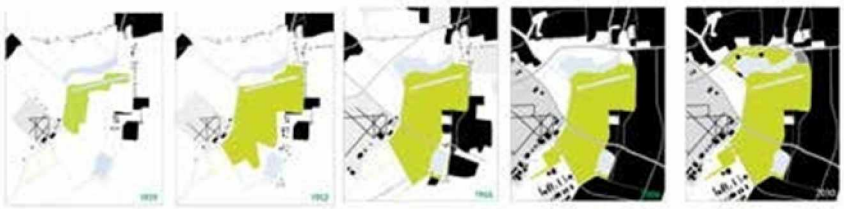

In de groeiende metropool wordt het Amsterdamse Bos steeds meer een centraal stadsbos en de betekenis zal naar verwachting steeds meer toenemen. Zowel maatschappelijk, economisch en als onderdeel van het groen- en natuurnetwerk.
Het Bos is onderdeel van de 'Westeinderscheg" (het metropolitane landschap van Westeinderplassen tot en met het Nieuwe Meer en verder de stad in). Dit landschap wordt de drager van grote ruimtelijke uitdagingen, zoals klimaatverandering, mobiliteit en de groeiende behoefte aan recreatie.

Door de jarenlange toename van uitstootgassen vinden er klimaatveranderingen plaats. Om de klimaatveranderingen tegen te gaan tekenden in 2015 174 landen het Klimaatakkoord van Parijs, waarmee zij instemden de opwarming van de aarde beperkt te houden tot 1,5 graden Celsius. Desalniettemin zijn de gevolgen van klimaatverandering nu al zichtbaar. Steeds vaker hebben wij te maken met extreme weersituaties als zware regenbuien, hevige stormen of periodes van

droogte en hitte. Ook het Amsterdamse Bos heeft te lijden onder de gevolgen van klimaatverandering. En hoewel er nog veel onzekerheden zijn, is het zeer aannemelijk dat deze ontwikkelingen ook gevolgen zullen hebben voor de natuurwaarden en de biodiversiteit in ons Bos. Zo kunnen bij langere perioden van droogte ecosystemen in het Bos in gevaar komen die sterk afhankelijk zijn van neerslag. Daarnaast zullen warmteminnende soorten, zoals de eikenprocessierups, oprukken. Het Amsterdamse Bos, bestaande uit een aaneenvoeging van slootjes, vijvers, poelen en zelfs een meer, is van een ongekende schoonheid, maar zeer kwetsbaar. De uitdaging is om het watersysteem robuust te houden. Het borgen van de waterkwaliteit wordt een steeds grotere opgave met gevolgen voor recreatie, biodiversiteit en ecologie. Vooral de extremen (lange warme perioden) kunnen voor problemen zorgen zoals (blauw)algen en botulisme.

Hoe houden wij recreatie in balans met de natuur- en rustwaarden van het Bos en hoe zorgen we ervoor dat de effecten van klimaatverandering niet tot problemen leiden voor natuur en recreatie? Met andere woorden: hoe maken en houden wij het Amsterdamse Bos klimaatbestendig en waterrobuust?

Met dit Bosplan wordt richting voor komend decennium gegeven.

1.3 Toekomstbeeld

Met dit Bosplan proberen wij om vanuit de bestaande kwaliteiten en kansen die opgaven met zich meebrengen, een richting uit te zetten naar een onzekere toekomst. Het toekomstbeeld is geen gedetailleerde uitwerking van hoe wij het Bos voor ons zien in 2034 (100 jaar Amsterdamse Bos), maar een ideaal dat ons helpt bij het bepalen van de koers tot het hoofddoel *het realiseren van een toekomstbestendige balans tussen natuur en vrijetijdsbesteding mét ruimte voor nieuwe ontwikkelingen*.

Wanneer een bezoeker in 2034 door het Bos wandelt, valt het hem of haar op dat het Bos goed bezocht wordt, maar dat het nooit aanvoelt als druk of onrustig. Er is een optimale balans tussen rust en reuring. De natuur als basis van de rust is van hoge kwaliteit, ondanks de klimaatveranderingen die op dat moment nog steeds plaats vinden. De waterkwaliteit voldoet aan de normen en vormt meer dan ooit de basis voor biodiversiteit, ecologie én recreatie. Door effectieve samenwerking, het delen van verantwoordelijkheden en het benutten van kansen is het achterstallig onderhoud voorgoed verleden tijd. De wegen en paden, de bruggen, drainage en het groen voldoen aan alle normen. Het Bos ziet er weer picobello uit. De reuring in het Bos is in 2034 van hoge kwaliteit, want de voorzieningen en activiteiten sluiten goed aan op de behoeften van (potentiële) bezoekers. Doordat er een goede balans is tussen de natuur enerzijds en (recreatieve) ontwikkelingen anderzijds is het Bos dé plek waar mensen met verschillende interesses en achtergronden ontspannen, actief zijn en zich laten inspireren. Hoewel in het Bos er voor ieder wat wils is, is er nog steeds een sterke Bosstijl die ons uniek maakt in de regio en ver daarbuiten. Het Bos is zodanig ingericht dat bezoekers in 2034 steeds vaker met de fiets of met het openbaar vervoer naar het Bos komen. Opgeknapte entreegebieden en herziene bewegwijzering dragen bij aan de toegankelijkheid en bereikbaarheid van het gebied. Het Bos bewijst zichzelf als betrouwbare partner die in samenwerking met stakeholders, bezoekers en ondernemers opgaven samen aanpakt met als doel het Amsterdamse Bos te versterken.

2. Ambities

Commented [5.1,2,e]: Nog aanpassen, principes in kadertekst. Inleiding per thema. Ambities duidelijker formuleren en uitschrijven. Tabel met hoofdthema's, principes en ambities. En beknopter.

Bij het ontwerpen van het Amsterdamse Bos in de jaren dertig van de vorige eeuw stond één ding vast: het moest een gebruiksbos zijn voor alle Amsterdammers. Ideeën hiervoor werden uit het buitenland gehaald. Tot dan waren de Nederlandse parken vooral bedoeld voor een zondagse wandeling. Dat in Londen mensen in parken op het gras mochten zitten of picknicken was revolutionair. De Duitse volksparken hadden als belangrijkste doel mensen de ruimte te geven voor sport en recreatie.

Voor de architecten Cornelis van Eesteren en Jacoba Mulder moest het Amsterdamse Bos een ideale mix zijn van natuurlijk parklandschap met mogelijkheden voor recreatie en ontspanning. Het allereerste Bosplan 'Het Boschplan' dateert uit 1931. Met het planten van de laatste boom in 1970 werd de uitvoering van het Boschplan voltooid. Ondanks een aantal structurele aanpassingen, zoals de toevoeging van het Schinkelbos en het Bloesempark, staat de kern van het 'Boschplan' nog als een huis. Nu en in de toekomst bewaken wij dit, met ruimte voor kleinschalige ontwikkeling. Bezoekers, ondernemers en andere stakeholders maken wij deelgenoot van de nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen.

De ambities van het Amsterdam en Amstelveen op het gebied van Groen, Bereikbaarheid, Recreatie, Kunst en Cultuur, Sport, Gezondheid en Arbeidsmarkt, zoals neergelegd in de Collegeakkoorden, geven richting aan de ambities van het Bos. De uitdagingen voor het Bos zijn samen te vatten in vier thema's:

1. Beschermen: natuur- en cultuurwaarde behouden en beschermen.
2. Benutten: optimaal ruimte bieden aan maatschappelijke en recreatieve activiteiten.
3. Bereikbaar: creëren van een optimale bereikbaarheid van het Bos om (nieuwe) gebruikers te ontvangen.
4. Bekend: positionering van het Bos als 'Stadsbos van de Toekomst'.

2.1. Beschermen

Uitgangspunt: De buitengrenzen van het Amsterdamse Bos blijven bestaan en het Bos moet vooral Bos blijven.

Rondom het thema *beschermen* verkennen wij op welke manieren het Bos het best de waarde voor de stad kan behouden. De gebruiksdruk neemt toe en dat betekent ook hogere beheerlasten. Het behouden van de ecologische kwaliteiten is uitgangspunt, evenals de wens het groene karakter van de stad te behouden en te versterken. De buitengrenzen van het Amsterdamse Bos blijven dan ook minimaal bestaan en het Amsterdamse Bos moet vooral bos blijven. De groene waarde is een belangrijke vestigingsvoorwaarde voor bewoners en bedrijven. Het monumentale ontwerp van het Amsterdamse Bos wordt intact gehouden en de recreatie blijft in balans.

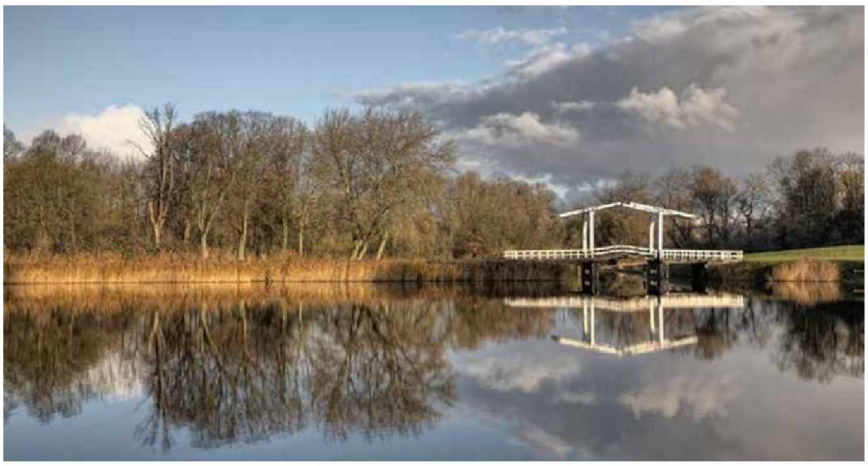

2.1.1. Het beheer en onderhoud is structureel op orde

Uitgangspunt: Het bos is schoon, heel en veilig.

Feit is dat het drukker wordt in het Amsterdamse Bos. De toenemende gebruiksdruk heeft gevolgen voor het beheer en onderhoud van het Amsterdamse Bos. Van afvalinzameling tot graffitiverwijdering en van bankjes schilderen tot vervangen van toplagen op speelweiden. Dat de beheers – en onderhoudskosten stijgen spreekt ook voor zich.

Het gemiddelde onderhoudsniveau van het Bos is gedaald. Ook de infrastructuur is op bepaalde onderdelen (onder andere drainage, wegen en paden, bruggen en beschoeiingen) ruim tachtig jaar oud en heeft een grote achterstand in onderhoud. Dit beeld komt naar voren uit NEN-inspecties en het 'Instandhoudingsplan Amsterdamse Bos'.
Naast achterstallig onderhoud van de infrastructuur, wordt door gebruikers overlast ervaren van waterplanten in de watergangen en de Bosbaan. Het beheer en onderhoud van deze watergangen vallen onder Rijnland en de gemeente Amsterdam. Gezamenlijk met Rijnland willen wij maatregelen nemen het water weer meer toegankelijk te maken voor recreanten. Er speelt echter veel meer op het gebied van water (van kadeverbetering, bagger vervuild met PFOS, overname van sluizen, een inhaalslag in baggeren, vervanging van beschoeiingen, aanleg van poelen en natuurvriendelijke oevers en visvriendelijke gemalen tot de slechte waterkwaliteit van de Amstelveense Poel). Met partners willen wij een strategische samenwerkingsagenda voor het water in het Bos, waarbij wordt gekeken naar gezamenlijke financiering.

Want om het onderhoud op orde te brengen is veel geld nodig. Het college van Amsterdam is in 2018 gestart het achterstallig onderhoud in het Bos weg te werken, onder meer door reserveringen in de begroting en het programma Stadsbehoud. Doel is dat over vijf jaar het achterstallig onderhoud in het Bos is weggewerkt (H5, Financiën).

Daarnaast moet het onderhoudsniveau op peil blijven. Op basis van eenheidsprijzen voor beheer en onderhoud en de grootte van de arealen in het Bos bestaat er nog steeds een structureel tekort. Een hogere structurele bijdrage voor beheer en onderhoud is noodzakelijk door

bijvoorbeeld verhoging van eigen inkomsten en een structurele bijdrage van omliggende gemeenten.

BLOK uitkomsten participatie

Voor de basis structureel op de orde zijn ook de volgende uitgangspunten van belang:

- Het Bos wordt beschermd tegen de gevolgen van klimaatveranderingen.
- Het landschappelijke en cultuurhistorische ontwerp is de basis.
- De natuurwaarde blijft minimaal gelijk.

2.1.2. Inspelen op klimaatveranderingen zoals vernatting en verdroging.

Uitgangspunt: Het Bos wordt beschermd tegen de gevolgen van klimaatverandering.

De recreatie en natuur in het Bos staan onder druk. Niet alleen door toenemende gebruiksdruk, maar ook door klimaatveranderingen en al dan niet daarmee samenhangende plagen en ziekten. Denk aan de oprukkende eikenprocessierups en de essentaksterfte (ca. 15 procent van het totale bomenstand van het Amsterdamse Bos is es), en sinds kort ook de teruglopende vitaliteit van boomsoorten als de spar en de beuk. Proactief handelen op onvoorspelbare ontwikkelingen in de natuur blijft lastig. Belangrijk is dat wij op basis van monitoringsgegevens een goed beeld krijgen van de ontwikkeling van ziekten en plagen en op basis daarvan noodzakelijke maatregelen kunnen treffen. Zo wordt de ontwikkeling van essentaksterfte al een aantal jaar gemonitord en is op basis daarvan een plan van aanpak opgesteld, gericht op het waarborgen van de veiligheid van bezoekers en de duurzame instandhouding van de bosbeplanting. Daarnaast sluiten wij uiteraard aan bij de stadsbrede, landelijke en Europese aanpak van invasieve exoten, zoals de bestrijding van de Japanse Duizendknoop.

- ***Energietransitie***

De gemeente Amsterdam heeft de ambitie de CO_2-uitstoot in Amsterdam terug te brengen tot 55% in 2030 en 95% in 2050. Ook het Amsterdamse Bos draagt bij aan de ambitie om de uitstoot van CO_2 te reduceren.
Het verkeer van Amsterdam is verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van de uitstoot van stikstofdioxide, fijnstof en roet. Het Bos zet daarom ook in op duurzame mobiliteit, waarbij wij elektrisch vervoer aanmoedigen en faciliteren en Bosbezoekers worden gestimuleerd met de fiets of het OV te reizen.

- ***Van lineaire economie naar circulaire economie***

Ook de transitie van lineaire economie naar circulaire economie draagt fors bij aan het halen van de klimaatdoelstellingen. In een circulaire economie wordt slim omgegaan met energie, water, grondstoffen en voedsel. Afval is een grondstof en kan opnieuw worden ingezet om waarde te genereren. In het Amsterdamse Bos gaan wij aan de slag met het stimuleren van circulaire bedrijvigheid, bijvoorbeeld door evenementenorganisaties te verplichten gebruik te maken van duurzame materialen en faciliteiten (herbruikbare hardcups, spoeltoiletten en milieuvriendelijk toiletpapier). Daarnaast pakken wij met onze partners de opgave aan meer grondstoffen en materialen terug te winnen door te investeren in een duurzame afvalketen. Ook gaan wij in de toekomst slimmer om met hemel- en oppervlaktewater en het (her)gebruik van hout.

- ***Gedragsverandering***

Tot slot draagt gedragsverandering van bezoekers, ondernemers en verenigingen in het Bos bij aan de klimaatveranderingen die gaande zijn. Het is belangrijk hun bewust maken van de duurzaamheidsopgave en de rol die zij daarin kunnen nemen (zie ook bijlage 3).

2.1.4. Oorspronkelijk ontwerp versterken

Uitgangspunt: Het landschappelijke en cultuurhistorische ontwerp is de basis.

De afgelopen jaren zijn een aantal cultuurhistorische aspecten verdwenen of onder druk komen te staan; zichtlijnen, scherpe afscheidingen tussen bosrand en grasland, laanbeplanting en ook soortenrijkdom, zoals diverse bomentuinen, die in het oorspronkelijke ontwerp uitdrukkelijk werden nagestreefd. In de jaren 90 van de vorige eeuw is een meer natuurlijk en ecologisch beheer geïntroduceerd, wat er soms toe heeft geleid dat het oorspronkelijke ontwerp is verminderd of verborgen is geraakt. Tegelijkertijd is er een verrijking van de biodiversiteit ontstaan, als gevolg van de aanleg van ecologische verbindingszones.
Bij de prioriteiten *Basis structureel op orde* en het *bijdragen aan klimaatdoelstellingen*, bekijken wij altijd hoe de uitgangspunten van het oorspronkelijke ontwerp worden versterkt.

2.1.5. Behouden van natuurwaarden en verrijken waar dat kan.

Uitgangspunt: De natuurwaarde blijft minimaal gelijk.

Op de Amsterdamse natuurwaardenkaart het Amsterdamse Bos aangegeven als toplocatie (klasse natuurwaarde respectievelijk 4 en 5, schaal 1 tot en met 5). Voor dit Bosplan is een meer gedetailleerde natuurwaardenkaart opgesteld op basis van een nadere onderverdeling van de voorkomende natuurtypen (zie bijlage...). Met het ouder worden van het Bos neemt de waarde van echte bossoorten toe. Daarnaast herbergen de zuidelijke oeverlanden van de Nieuwe Meer en de Amstelveense Poel bijzondere moerassoorten. De begraasde gebieden in het zuidelijk deel van het Bos en het Schinkelbos kenmerken zich door een kleinschalige afwisseling van natuurtypen en hoge biodiversiteit. In bijlage.. is voor de verschillende gebieden van het Amsterdamse Bos in een tabel een beschrijving opgenomen van de voorkomende natuurtypen, het beheer en specifieke ontwikkelingen.

Behoud en beschermen van de aanwezige natuurwaarden vraagt om een zorgvuldig en constant beheer, zeker voor de bijzondere vegetaties van de oeverlanden. Naast het op reguliere basis maaien van moerasvegetaties, moet de natuurlijke successie naar bos daarvoor cyclisch worden teruggezet door middel van afplaggen van rietland.

- Ecologische kansen benutten

Wij streven naar een verdere verrijking van de biodiversiteit van het Amsterdamse Bos door de aanleg van ecologische verbindingen, bestaande uit natuurvriendelijke oevers, poelen, struwelen en faunapassages onder wegen, en sluiten daarbij aan op de Ecologische Structuur van Amsterdam (Structuurvisie Amsterdam 2040). Zo is recent de Ecologische Verbindingszone "Groene AS" langs de Ringvaart en door het Bos tussen de Nieuwe Meer en het Schinkelbos aangelegd en zijn ecologische knelpunten in de Burgemeester Colijnweg, Nieuwe Meerlaan en Provinciale Bosrandweg aangepakt door de aanleg van faunapassages. Om de natuurwaarden van de Ecologische Verbindingszone Groene As verder te versterken zijn voorzieningen in deze zone

niet gewenst. Voor de ligplaatsen voor (woon)boten in de Ringvaart (Amsterdamse Bos deel) geldt daarom een uitsterfbeleid.

Ook optimalisatie van het beheer biedt kansen voor het verder versterken van de natuurwaarden. Bijvoorbeeld door het cyclisch afplaggen van de oeverlanden van de Amstelveense Poel, een gevarieerder maaibeheer van de graslanden in het Bos en gemengde begrazing van het Schinkelbos met Schotse hooglanders en exmoorpony's.

De ontwikkeling van de natuurwaarden in het Amsterdamse Bos en resultaten van voorgenomen ingrepen worden gemonitord, waarvan de gegevens worden opgeslagen in de Nationale Databank voor Flora en Fauna (NDFF). Die gegevens worden gebruikt voor sturing op beleid en beheer door algemeen gehanteerde en reproduceerbare methoden in te zetten.

- Donker Bos
Het feit dat het in het Bos nog echt donker kan worden is een bijzondere en voor de regio zeldzame kwaliteit. Alleen Het Hoofdnet Fietsnetwerk en de omgeving van Sportpark Amsterdamse Bos worden permanent verlicht. Bij een veilige uitstroom van evenementen wordt altijd gekeken naar een veilige, tijdelijke oplossing in verlichting.

2.1.6. Zonering gebruik

De natuurkwaliteit, het historisch ontwerp en de maatschappelijke waarde van het Amsterdamse Bos wordt geborgd. Wij kiezen voor een indeling van het Bos in drie zones: de activiteiten-, de rust- en de natuurzone. Deze zonering vormt de belangrijkste toetsing voor alle toekomstige ontwikkelingen. Samen met de overige toetsinstrumenten, zoals het bestemmingsplan, vormt de zonering het kader van waaruit de organisatie kan reageren en anticiperen op nieuwe ontwikkelingen, met in het achterhoofd de groene en maatschappelijke functie van het Amsterdamse Bos. Het is bijna onmogelijk om een uitputtende lijst van gebruik en gebruikers op te sommen. Is het Bos dan vol en niet meer in balans? Wij geloven dat onder de juiste regie nog voldoende mogelijkheden zijn sportieve, culturele en maatschappelijke initiatieven en activiteiten (tijdelijk) te accommoderen.

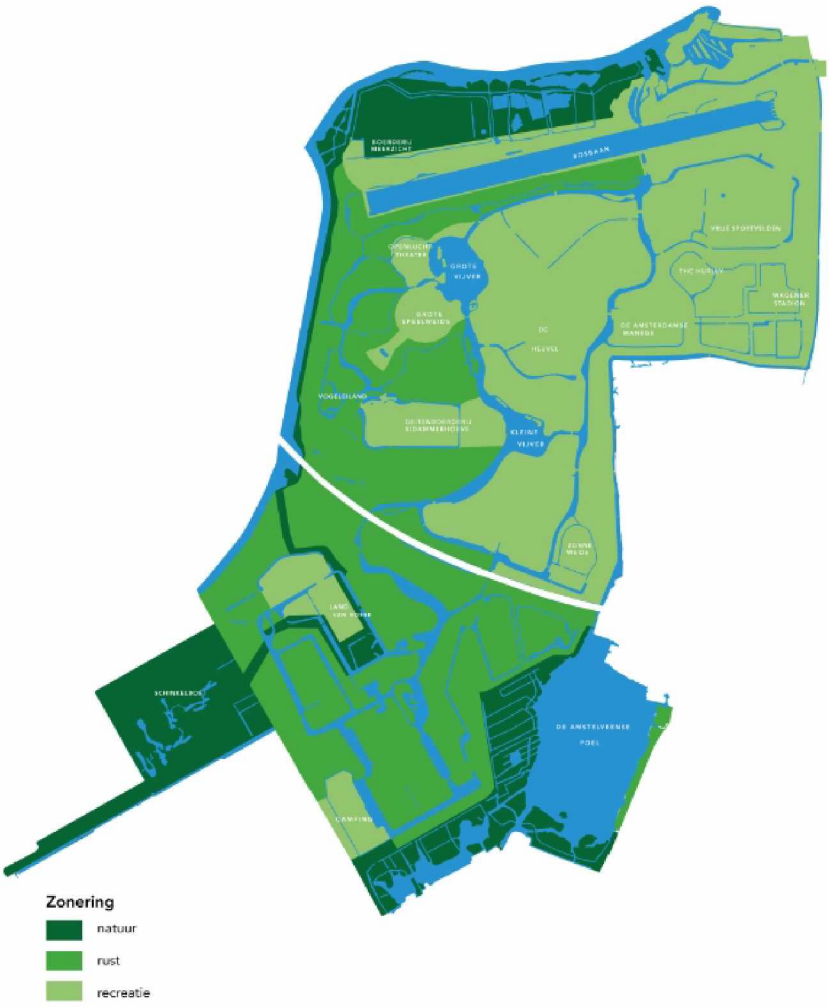

De zonering is het belangrijkste instrument om toekomstige ontwikkelingen te toetsen. We streven naar een goede balans tussen natuur, rust en activiteiten: nieuwe initiatieven en bestaande functies moeten passen binnen de zonering.

Natuur: geen ruimte voor voorzieningen, geen horeca, geen evenementen, verbodsgebied voor de hond.

Rust: beperkte ruimte voor voorzieningen, geen horeca, geen evenementen, voornamelijk aanlijngebied voor honden met enkele verbodsgebieden.

Recreatie: ruimte voor voorzieningen, horeca, evenementen, voornamelijk losloop- en aanlijngebied voor honden.

2.2. Bereikbaar

Uitgangspunt: Het Bos is voor iedereen goed bereikbaar met meer ruimte voor voetganger, fietser en OV.

De ambitie is een versterking van de verbindingen tussen en naar het groen. Het College van Amsterdam wil bovendien de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het groen buiten de ring verbeteren. Voetgangers, fietsers en ov-reizigers krijgen in de bereikbaarheidsopgaven meer ruimte. Het verbeteren van de luchtkwaliteit is een daaraan gekoppelde doelstelling. Ook Gemeente Amstelveen onderschrijft deze soorten van vervoer in het bereikbaar houden van de stad.

Een goede bereikbaarheid is belangrijk voor het functioneren van het Amsterdamse Bos.
Het principe luidt dat het Bos voor iedereen goed bereikbaar is, ook tijdens evenementen. Te allen tijde moet iedereen kunnen recreëren in het Bos en zich daarbij ook veilig door het Bos kunnen bewegen.

2.2.1. Snel náár het Bos en langzaam ín het Bos

De groei van de stad betekent ook meer verkeer en stelt daarmee hogere eisen aan de bereikbaarheid naar en in het Bos. Versterking van de (bestaande) routes is van groot belang. Tegelijkertijd moeten in het Bos routes komen die ook veilig zijn voor de groei van het bezoek en het gebruik; daarom kiezen wij voor snel náár het Bos, maar zo veel mogelijk langzaam in het Bos.

Onderstaande tabel geeft inzicht hoe mensen nu het Bos bezoeken:

Tabel modal split bezoekers Amsterdamse Bos (Recreatieonderzoek Amsterdamse Bos, 2015)

	Amsterdam	Amstelveen
Lopend	16	38
(brom)fiets	31	30
Auto/motor	48	31
Openbaar Vervoer	4	1
Anders	1	1
Totaal	**100**	**100**

Opvallend is dat het percentage Amsterdammers dat met de auto komt hoog is. Dit bezoek concentreert zich op bepaalde weekenden; het versterken van het door ons gewenste fietsgedrag vormt hierbij de uitdaging.

Het Amsterdamse Bos sluit (nog) meer aan op de ontwikkelingen binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Daarin wordt nadruk gelegd op een aantal fietscorridors , niet alleen voor de (elektrische) fiets, maar ook voor bakfietsen en speedpedelecs. Op korte termijn ligt hierbij de focus op de route Olympisch Stadion (Sportas), langs de Amstelveense Poel en uiteindelijk richting de Westeinderplassen. De tweede route loopt door het Amsterdamse Bos vanuit Amstelveen, langs de Colijnweg en A9, richting Schiphol . Aan de overkant van de Nieuwe Meer bevindt zich een derde belangrijke fietsroute die aanhaakt op de Sportas en waarin wordt geïnvesteerd door de aanleg van een fietsbrug (Zuidas, Project Verdi). Het belang van het

verbeteren van een bereikbare toegang naar het Bos bij het woon- en recreatiegebied Noordelijke Oeverlanden neemt op langere termijn ook toe als de Noord-Zuidlijn wordt doorgetrokken naar West. Een rondje Nieuwe Meer met een verbinding over het water en een mogelijke voortzetting langs de Ringvaart zou deze route versterken. Vervoersregio Amsterdam (VRA) speelt voor de uitvoer van al deze projecten een cruciale rol.

Zoals eerder genoemde moeten er maatregelen komen het autoverkeer naar en in het Bos te verminderen. Dit betekent onder anderen dat de parkeercapaciteit niet verder wordt uitgebreid en onderzocht wordt hoe betaald parkeren verder kan worden ingevoerd in het Bos. Bij (sport) evenementen wordt voornamelijk ingestoken op pendelen vanaf parkeerplaatsen buiten het Bos.

Het Amsterdamse Bos stelt zich open voor alternatieven, zoals experimenten met zelfrijdend vervoer of het faciliteren in snelle wissel (hubs) van vervoersmiddel. Het Bos maakt zich sterk voor vervoer over water. Er is een (gesubsidieerde) pontverbinding tussen Nieuw-West en het Amsterdamse Bos en een over de Ringvaart richting Badhoevedorp. Deze varen echter alleen in het weekend en op feestdagen in april tot en met september.

Voor alle vormen van de bereikbaarheid in het Bos, moet de bewegwijzering in en naar het Bos op orde te zijn. Bestemmingen moeten makkelijk en snel te vinden zijn, ter plekke, maar ook door middel van (digitale) kaarten en apps.

2.2.2. Entrees verbeteren

Het is belangrijk dat het Bos zich ruimtelijk in de stad manifesteert. De toegangen hebben weinig allure en staan met de rug naar de stad. Veel toegangen hebben een hoog kruip-door-sluip-door-gehalte. Een aantal toegangen verdient een kwaliteitsimpuls. De hoofdentree van het Bos is niet optimaal door de veelheid van functies die ook een eigen dynamiek en groei kennen en meer als overgangsgebied dient dan als markante en uitnodigende entree. Dat doet geen recht aan het monumentale stadsbos dat het Amsterdamse Bos is.

Wij willen de ruimtelijke ingrepen en plannen in de directe omgeving van het Amsterdamse Bos aangrijpen om de allure van de entreegebieden en de toegankelijkheid en bereikbaarheid van het Amsterdamse Bos te verbeteren. Deze ambitie sluit aan op het Gebiedsplan Buitenveldert/Zuidas, waarin de verbinding van groene gebieden wordt genoemd voor een verbetering van de bereikbaarheid en daarmee de toegankelijkheid van het groen. Wij zien een verbinding van het Amsterdamse Bos met het Gijsbrecht van Aemstelpark en het Amstelpark als een mooie ambitie, waarbij zorgen voor een nieuw en herkenbaar ontwerp voor de entrees van de parken en het Bos – zoals genoemd in het gebiedsplan – zeker een belangrijke stap is.

2.2.3. Paden in het Bos: functioneel en toegankelijk

Het padennet in het Bos is fijnmazig en biedt volop mogelijkheden voor fietsers, wandelaars en ruiters. Fiets- en wandelpaden zijn uniform uitgevoerd in asfalt en halfverharding. In totaal heeft het Bos circa 200 km aan paden en wegen in beheer. Wij willen het padennet in de natuur – en natuurboszone extensiveren, onder meer door het verwijderen van paden en delen van asfaltpaden om te vormen naar onverharde of halfverharde paden. Deze extensivering betreft vooral overbodige en parallelle paden in bospercelen, die weinig worden gebruikt. Hierdoor krijgt de natuur in bepaalde delen meer ruimte en komt er een besparing in de beheerkosten; minder paden, minder zorgplicht.

2.3. Benutten

Uitgangspunt: Het Bos is voor iedereen gratis, behalve voor specifieke voorzieningen.

Het aanbod van voorzieningen en activiteiten om het Amsterdamse Bos kent een grote diversiteit en sluit aan bij de behoeften van de bezoekers. Het bosbezoek blijft gratis, maar voor specifieke voorzieningen en activiteiten moet worden betaald. Bijvoorbeeld voor exclusieve tijdelijke ruimteclaim van de openbare ruimte (filmploegen, trouwpartijen e.d.), het commercieel uitlaten van honden of het gebruik maken van de openbare toiletvoorzieningen.

- Samenwerking en duurzame relaties met belanghebbenden.
Wij leggen en onderhouden duurzame relaties met belanghebbenden in het Bos en buiten het Bos. Duurzaam contact zorgt voor een beter onderling begrip, verbetering van onze dienstverlening en plannen én voor groter draagvlak voor onze werkwijze en activiteiten. Een samen te stellen groep via het werk of anderszins bij het Bos betrokken mensen adviseert ons en een lobbyagenda helpt ons planmatig samen te werken met belanghebbenden.
Wij laten iedereen zien hoe het Amsterdamse Bos zijn groene rol vervult en nodigen stakeholders uit om daar ook vooral gezamenlijk in op te trekken. Een goede relatie en daarmee een stevige samenwerking met zowel nieuwe als bestaande ondernemers is voor het Bos van groot belang. Een actieve ondernemersvereniging in het Bos voor eenheid en herkenbaarheid stimuleren wij, ten slotte bepalen de ondernemers in het voor een deel het aanbod en de beleving.

-Digitaal bereikbaar
Voor de ondernemers is een goed werkend glasvezelnetwerk belangrijk. Veel voorzieningen zijn daar nu (nog) niet op aangesloten, waaronder grote publiekstrekkers als De Geitenboerderij en het Bostheater. Internet, en alle toepassingen die daaruit volgen, bepalen steeds meer de mogelijkheden van de stad aansluiting te vinden bij innovatieve kansen. Wil het Bos hierop kunnen inspelen, dan zal de digitale bereikbaarheid van het Bos een goede digitale ontsluiting nodig hebben. Dit bepaalt voor een groot deel het kunnen toepassen van (innovatieve) mogelijkheden, zoals betaald parkeren, nieuwe vormen van vervoer, monitoring en handhaving en verlichting.
De mogelijkheden van aanleg van glasvezel in het Bos wordt momenteel door de gemeente Amstelveen onderzocht.

2.3.1. Ruimte voor nieuwe voorzieningen

Uitgangspunt: Het aanbod van voorzieningen en activiteiten kent een grote diversiteit en sluit aan bij de behoefte van de bezoekers.

Het programma en het voorzieningenpakket van het Bos sluiten aan bij de wensen en behoeften van de (potentiële) bezoeker. Dit wordt jaarlijks getoetst. Nieuwe initiatieven worden deels vanuit participatie uitgewerkt, bijvoorbeeld door de bezoeker mede te laten bepalen welke voorziening waar komt. Uit recent onderzoek blijkt dat de bezoeker meer diversiteit in de horeca wenst.

Wij verhuren locaties en terreinen in het Bos aan ondernemers die actief zijn in de recreatie, vaak in combinatie met horeca . Groei en verbetering van de horecavoorziening is vaak een onderwerp van gesprek. Het Amsterdamse Bos heeft de heldere visie *een eigentijdse en betekenisvolle recreatie en horeca die bijdraagt aan de identiteit en de kwaliteit van het Amsterdamse Bos*

geformuleerd, waarbij het bewaken van het evenwicht tussen natuur en recreatie altijd de kernopgave blijft.

Naast het ontwikkelen en verbeteren van (nieuwe) horecavoorzieningen, zijn er nog meer trends gaande waar het Bos op kan inspelen. Het Amsterdamse Bos heeft een tiental zogenoemde ontwikkellocaties, waaraan in sommige gevallen al een invulling is gegeven en andere waaraan nog een concrete invulling bepaald moet worden.

Ontwikkellocaties

1. *Radartoren:* een uniek gebouw waar een ontwikkelaar de combinatie horeca, vergaderlocatie en BenB wil realiseren. De omgeving moet daarmee in overeenstemming zijn gebracht.
2. *Houtzagerij:* moeilijk bereikbaar, opheffen of verplaatsen. De plek zelf wordt teruggegeven aan de natuur, mogelijk met natuur educatieve doeleinden.
3. *Woning Bloesempark*: een entree naar Amstelveen.
4. *Voormalige Bizonweide:* een terrein met fruitbomen met mogelijkheden voor stadslandbouw. Nu nog tijdelijk verhuurd aan de Geitenboerderij.

5. *De Teil:* terrein waar eens een padvindersgebouw stond.
6. *De Uitkijk:* nu nog opslag beheer en onderhoud, omhekt met loods.
7. *De Bunker:* geheim van het Bos met omhekt bosperceel eromheen.
8. *Entreegebied* (zie paragraaf 2.2.2.)
9. *Cultuureiland*. Amsterdam heeft de ambitie om 'zoveel mogelijk mensen in aanraking te brengen met kunst en cultuur'. De succesvolle exploitatie van het theater ligt bij de Stichting Bostheater. Door steeds bredere programmering is er een flinke groei van het aantal bezoekers aan het theater. Met het project cultuureiland willen het Bostheater toekomstig bestendig maken door te renoveren en te ontwikkelen. Het Bos gaat een vaste beeldenroute realiseren van hoofdentree naar Cultuureiland.
10. *Nieuwe Meer*. We willen een samenhangende ontwikkeling van het gehele Nieuwe Meer. Elke windrichting heeft een eigen identiteit en rondom het meer is veel nieuwe planvorming met stedelijke ontwikkeling. In het Bos (zuidkant) willen we zwemfaciliteiten, mooie verblijfsplekken en aanlegplaatsen. Bij voorkeur met elke dag een pontverbinding met de noordoever Nieuwe Meer of nog liever een fysieke brugverbinding.
    Daarnaast blijft een groot deel van de zuidoever in verband met natuurbescherming ontoegankelijk voor publiek.

2.3.2. Gevarieerde (natuur) educatieve programmering

Uitgangspunt: Het Bos blijft de plek om te leren over de natuur, het grootste biologielokaal van de stad.

Met een aantrekkelijke en gevarieerde programmering voor jong en oud draagt het Bos bij aan bescherming en bewustwording van natuur en biodiversiteit. De activiteiten worden gezamenlijk met onder andere Bosondernemers, hogescholen en natuur- en milieuverenigingen opgezet en verzorgd.

De kern van elke educatieve activiteit is het beleven van de natuur in het Amsterdamse Bos, of dit nu specifiek over flora en fauna gaat of over het actief bezig zijn in de natuur. Uit onderzoek blijkt dat buitenspelen en in de natuur zijn, een positief effect heeft op de ontwikkeling, gezondheid en het welzijn van mensen. Het Amsterdamse Bos heeft de ruimte, de steeds drukker wordende stad de vraag.

We sluiten aan op de behoeften en wensen van de stad. Welke nieuwe bewoners zijn er en welke behoeften/wensen hebben zij? Ons Engelstalige aanbod is nu vrijwel nihil en gaan we verder ontwikkelen. Daarnaast zoeken wij naar vernieuwende middelen. Het gaat niet zozeer om inhoudelijke vernieuwing van het huidige aanbod, maar wel de manier waarop het wordt aangeboden in de vorm van nieuwe media of apps.

Afhankelijk van interesse en behoefte van onderwijsinstellingen in de omgeving maken we programma's op maat.

We zoeken naar manieren om minder zelf voor de bezoeker en meer samen met de bezoeker te doen door het ondersteunen van educatieve ondernemers om activiteiten te doen in het Bos. Wij zorgen voor de ruimte en de ondernemer/ aanbieder onderneemt. Hierin wordt de samenwerking gezocht met partijen die de programmering van het Bos kunnen aanvullen en verbreden en zo de maatschappelijke waarde van de programmering verhogen.

We sluiten aan op de aandacht voor preventieve gezondheidszorg vanuit ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport door binnen de educatieve programmering aandacht te hebben voor speciale doelgroepen. Zoals bijvoorbeeld jongeren, senioren en eenzamen. Daarbij zoeken we de samenwerking met gezondheidsinstellingen in de omgeving (VU).

2.3.3. Aansluiten bij stedelijke programma's breedtesport

Uitgangspunt: Het Bos is dé plek voor sport en beweging in de openbare ruimte.

Vanuit de Sportvisie 2025 wordt door Amsterdam stevig ingezet op breedtesport, waarbij nabijheid en toegankelijkheid van sportvoorzieningen het uitgangspunt is: '*Sporten in de openbare ruimte wordt gestimuleerd door vaker sporttoestellen te plaatsen'*. Ook Amstelveen legt de prioriteit bij breedtesport en talentontwikkeling. In hardlooproutes, fietsroutes of avontuurlijke speelvoorzieningen wordt geïnvesteerd, zodat ook de individuele sporter wordt bediend. Tegelijkertijd dragen deze voorzieningen bij aan doelen op het gebied van gezondheid en welzijn.

De sportverenigingen groeien en kennen vaak wachtlijsten. Het Bos faciliteert de vraag naar sportvoorzieningen in de openbare ruimte, terwijl het sportpark binnen de huidige begrenzing blijft. Het Rijksmonument de Bosbaan kampt met achterstallig onderhoud, waar de komende jaren flink in moet worden geïnvesteerd om het weer op gewenst niveau te krijgen.

Er is een duidelijke tendens waarbij mensen meer ongeorganiseerd sporten. Tegelijkertijd zijn er meer 'extreme' sporten of 'ruige' vrijetijdbesteding. Het Bos biedt die de plek en faciliteert ook deze (commerciële) gebruikers, indien nodig met regulering.

Sporten in de openbare ruimte is een samenspel van gebruikers waarbij frictie kan ontstaan. Zo hebben sporters verschillende snelheden (wandelaars vs. wielrenners), kunnen zij botsen met andere gebruikers (ruiters vs. hondenbezitters) of de natuur beschadigen (mountainbiken). Wij maken een kaart met veilige routes en locaties voor de sporten die kunnen worden beoefend in het Bos. Ook informeren wij sporters over wie wat, hoe en wanneer (mag en kan) doen.

Exclusief gebruik van de Bosbaan en Sportpark Amsterdamse Bos staat soms op gespannen voet met vrije recreatievormen. Voorbeelden zijn wegafsluitingen bij roeievenementen of parkeren op de speelweiden tijdens hockeyevenementen. Hierover gaan wij nieuwe afspraken maken met de organisatoren van de evenementen, plus door een goed afgestemde en gecommuniceerde evenementenkalender te delen met de Bosbezoeker.

2.3.4. Inzet op meer vrijwilligers en leer-werktrajecten.

Uitgangspunt: Het Bos blijft een erkend leer-werkbedrijf en faciliteert vrijwilligerswerk.

Veel mensen voelen zich betrokken met de omgeving en zijn hier actief als structureel of incidenteel vrijwilliger, zowel traditioneel als in de vorm van maatschappelijke activering en participatie.

Al vele jaren zijn er actieve vrijwilligers verbonden aan het Bos. Het 'Vogeleiland' is een mooi voorbeeld van hoe vrijwilligers een stuk Bos hebben omgevormd tot een paradijselijke heemparktuin. Dit voorbeeld kan navolging krijgen: concrete invullingen van de participatiesamenleving die de metropool verrijken bijvoorbeeld in de vorm van stadslandbouw.

Bos kent een lange traditie van de inzet van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Dat was al in de jaren dertig zo en nu nog steeds. Elk jaar biedt het Bos plekken aan mensen om via leerwerktrajecten en stages de kans hun positie op de arbeidsmarkt te versterken of daarin een start te maken. De bosorganisatie biedt maatwerk door actieve ondersteuning en maakt waar nodig gebruik van externe vakscholing. Er liggen kansen om deze aanpak de komende jaren te verbreden en uit te breiden. De geboden (leer en werk)capaciteit in groenbeheer wordt nog niet volledig gebruikt en er liggen kansen om de aanpak te verbreden naar bijvoorbeeld gastheerschap.

Het Amsterdamse Bos als erkend leer- en werkbedrijf is een ideale prikkelarme locatie om specifieke doelgroepen - in het bijzonder doelgroepen gelinkt aan de Participatiewet - te laten leren, werken, re-integreren en participeren. Ook inwoners met een taakstraf hebben een plek in het Bos. Het faciliteren is een belangrijke taak voor het Amsterdamse Bos en is daarom ook geborgd in de organisatie.

Commented [5.1,2,e]: Geel blok in kader.

Het Bos loopt voorop in de stad in het aanbod van werkplekken voor mensen met een verminderde loonwaarde, die behoren tot de doelgroep van het Banenplan. Vijftien personen hebben de afgelopen drie jaar een vaste aanstelling verworven en zijn ook persoonlijk gegroeid, onder meer door de mogelijkheid verschillende gerichte groenopleidingen te volgen.
Het aanbod van de diverse deelnemers is een dynamisch gebeuren en is afhankelijk van maatschappelijke ontwikkelingen. Zo is ruimte gecreëerd voor nieuwkomers en mensen die behoefte hebben aan beschut werk. Wij willen de begeleiding graag blijvend borgen. Voor het succes blijft de aanwezigheid van vakbekwame medewerkers met de juiste begeleidingsvaardigheden essentieel.

De inzet levert zowel voor de verschillende personen als voor het Bos rendement op. Het werk draagt bij tot talentontwikkeling, het vergroten van vaardigheden en betrokkenheid bij de omgeving met de natuurwaarden. Specifiek voor het Bos betekent de inzet een schone, hele en veilige omgeving.

2.4. Bekend

Uitgangspunt: De veelzijdigheid van het Bos is goed bekend in Amsterdam, Amstelveen en regio.

Het Amsterdamse Bos is een uniek stadsbos, dat door haar historie, karakter, omvang en ligging een speciale plek inneemt in het groenlandschap in en rond Amsterdam. Het 1000 hectare grote bos biedt sport en recreatiemogelijkheden aan ruim 6 miljoen bezoekers per jaar.

Het Amsterdamse Bos is na Zandvoort en het Vondelpark het best bezochte recreatiegebied in Noord-Holland. In peilingen geven Amsterdammers en Amstelveners het Bos afgerond gemiddeld een 8. Die hoge waardering is ook terug te zien op TripAdvisor, waar bezoekers uit binnen- en buitenland het Bos al zes jaar op rij tussen de vier en vijf sterren geven. De populariteit van het Bos blijkt ook uit het hoge aantal bezoekers van de website van het Amsterdamse Bos (meer dan een

half miljoen per jaar). De naamsbekendheid van het Bos is zeer hoog, praktisch alle respondenten in bezoekersonderzoeken zeggen het te kennen. Dit is een comfortabele uitgangspositie.

Daarnaast is het Bos dankzij de jarenlange ervaring in de combinatie van natuur en recreatie een inspiratiebron voor veel buitenlandse overheidsorganisaties. Wij delen onze kennis en gebruiken onze contacten om te leren.

Door de verwachte toename van het aantal inwoners in Groot Amsterdam, neemt de populariteit eerder toe- dan afnemen. Ondernemers worden graag geassocieerd met het Bos vanwege het sterke, positieve imago. Het activiteitenpatroon van de Bosbezoeker wordt met de ontwikkelingen automatisch meer divers en men komt niet meer per sé voor een specifieke activiteit naar het Bos. Daarnaast is een verandering te zien in week-, weekend- en seizoensgebonden bezoek en in het gezelschap waarmee bezoekers naar het Bos komen.

-Zichtbaar veelzijdig
Het is zaak om het doel van dit Bosplan, het bewaren van de balans, ook in de communicatie naar buiten te bewaken. Om het Bos ook in de toekomst als aantrekkelijke bestemming te behouden, verbreden wij de inspanningen op de naamsbekendheid van het Bos door met name de veelzijdigheid te benadrukken. Dit zetten wij in door de resultaten uit de bezoekersonderzoeken en de ervaringen en ideeën van de Bosondernemers toe te passen in ons evenementenbeleid, onze programmering, de publiekscontacten en de (marketing)communicatie. Ondersteunend daaraan is een goede bewegwijzering in en naar het Bos, klantvriendelijkheid en stakeholdermanagement. Op deze manier spelen wij in op de veranderende behoefte van de bezoeker en wordt een bijdrage geleverd aan spreiding van drukte in het Bos.

-Identiteit
Een sterke eenduidige identiteit vergroot de herkenbaarheid van het Amsterdamse Bos. Het 'merk' Amsterdamse Bos is opgebouwd vanuit de ontstaansgeschiedenis, de relevantie van het Bos (naar de missie: een gezonde en actieve bijdrage leveren), de resultaten van het Bos en de activiteiten daarbinnen. Een actieve en uitnodigende huisstijl van het Amsterdamse Bos en de kernboodschap zorgen voor het letterlijke gezicht naar buiten. Uit de participatiegesprekken voor het Bosplan bleek dat het Bos een sterke identiteit heeft. Wij blijven de wensen en het gedrag van de bezoekers meten en groeien daarin mee in communicatiemiddelen en –kanalen op een manier die daarop aansluit. De mogelijkheden daarin worden bepaald door de voorwaarde van balans in het Bos.

-Zichtbaar, aanspreekbaar, klantvriendelijk
Naast het tonen van de veelzijdigheid van het Bos blijven wij het gebied ook als geheel promoten, inclusief de activiteiten en voorzieningen. De Boswinkel is dé ontvangstplek en belangrijkste informatiebalie voor het Bos. De Boswachterij is het gezicht van het Bos naar buiten, aanspreekpunt voor bezoekers en begeleidt excursies. Personeel en ondernemers staan bezoekers vriendelijk te woord en verwijzen hen zo nodig naar de juiste informatiekanalen. Ook online zijn wij zichtbaar en aanspreekbaar.

-Reputatie
Een merk is zo sterk als zijn reputatie. Daarom blijven wij actief klantbeoordelingssites zoals TripAdvisor volgen. Daarnaast bevragen wij deelnemers aan de bezoekersonderzoeken op dit onderwerp. Als de deelnemers aan de online participatie voor het Bosplan aan het Bos denken, schieten hen spontaan de begrippen (opsomming participatie Bosplan) te binnen.

Drukte in het Bos en spanningen tussen bezoekersgroepen kan een belangrijke bepaler worden van het sentiment over het Bos. In de digitale participatie voor het Bosplan is aan de respondenten de mening gevraagd over in te zetten maatregelen om de drukte te reguleren. Daarnaast onderzoeken wij op welke manier wij een campagne effectief kunnen inzetten.

2.4.1. Internationale faam

Het ontwerp van het Bos is gebaseerd op de beste buitenlandse voorbeelden uit de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw. De ontwerpers namen die kennis mee in het ontwerp en ontwikkelden het ook verder. Zo werd het Bos op haar beurt weer een belangrijk voorbeeld van een grootstedelijk park en recreatiegebied. In Nederland, Jakoba Mulder gebruikte haar ervaring met het Bos voor het ontwerp van recreatiegebieden zoals Spaarnwoude, maar ook internationaal. Jaarlijks ontvangen wij delegaties uit bijvoorbeeld Zuid-Korea, Italië, Engeland, Noorwegen, Taiwan, China en de Verenigde Naties. Vaak voor algemene inspiratie, maar ook voor specifieke oplossingen waar nieuwe en oude stedelijke groengebieden mee te maken hebben.

Tegelijkertijd zijn er relevante (internationale) ontwikkelingen waar de organisatie van het Bos van kan leren. Een daarvan is dé standaard in Engeland, en in toenemende mate daarbuiten, voor goed groenbeheer: de *Green Flag*. Wij onderzoeken of deze standaard, met de daarbij behorende beheer- en managementprincipes, waardevol kan zijn voor het Bos. Daarnaast is er een internationaal netwerk (World Urban Parks) bedoeld voor kennisuitwisseling. Het Bos blijft hieraan deelnemen.

Niet alleen buitenlandse beheerorganisaties, ook toeristen weten het Bos te vinden. Diverse reisgidsen hebben een lemma over het Bos opgenomen, hotels in Amsterdam vermelden het Bos in de informatie voor hun gasten en Amsterdam&partners promoot het Bos bij toeristen.

3. Kaders

3.1. Zoneringskaart(en)

- Cultuurhistorie
- Natuurwaarden
- Gebruiksintensiteit

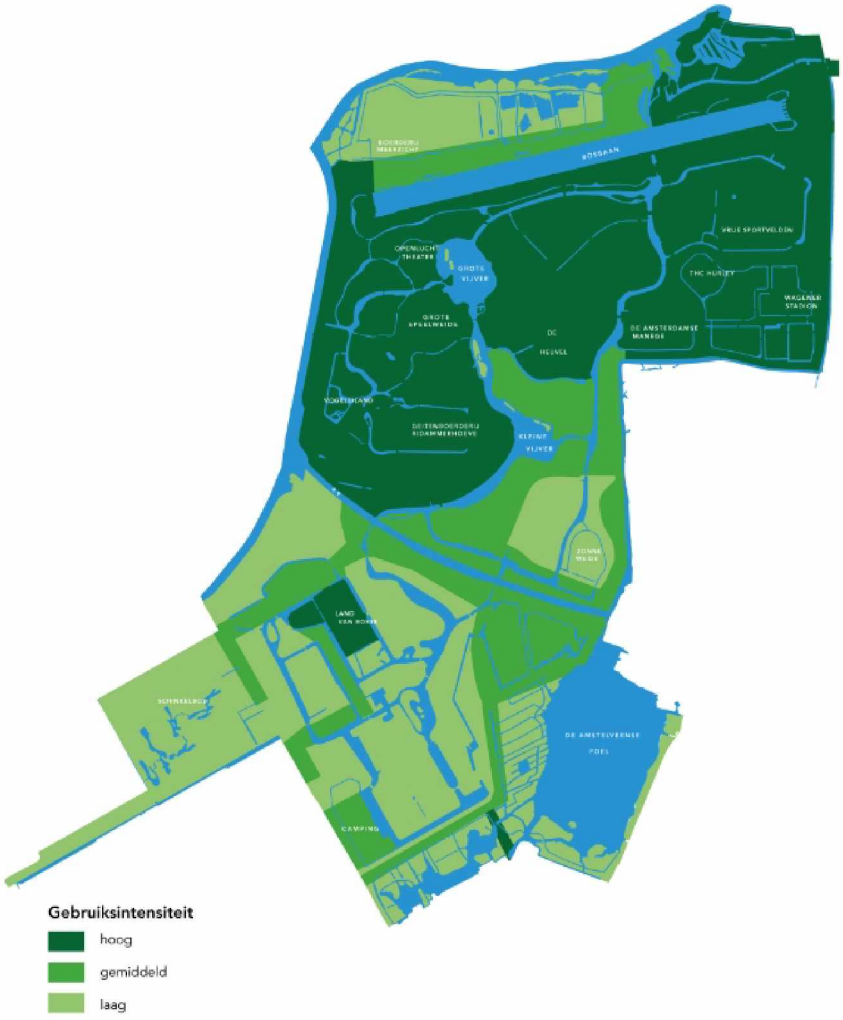

- Samengestelde kaart
  Verstedelijking (inclusief komende ontwikkelingen zoals die in Amsterdam (50.000 in totaal (Koers 2025) waarvan Nieuw West: xx woningen, Zuid/Buitenveldert: xx woningen) maar ook in Amstelveen (Westwijk) en Hoofddorp)

3.2. Toetsingskaders

Commented [5.1,2,e]: Nader uit te werken, op basis van kaarten

- Evenementen
  Het Bestemmingsplan Amsterdamse Bos (2018) van de gemeente Amstelveen is het kader voor alle evenementen in het Bos. Daarin staan de locatieprofielen met het maximale DB en aantal evenementen per locatie. Op het speciaal ingerichte evenemententerrein Land van Bosse zijn maximaal 7 geluidsdagen toegestaan. Daar blijven wij ons aan houden.

  Wij zijn ons bewust van het spanningsveld tussen festivalvermaak, commercie en overlast. Daarom willen wij het overlastgevoel terugbrengen zonder dat het ten koste gaat van het festivalplezier. Dit gaat leiden tot een bredere segmentering.

  Er is een toenemende vraag naar evenementenlocaties in de regio, maar de mogelijkheden zijn begrensd. Dat betekent dat wij in het Bos meer programmeren en sturen op het aanbod. Veel evenementen worden jaarlijks door het Bos afgewezen. Samen met de bestaande attractieve evenementen, die vooral 30-plussers trekken, willen wij bewust programmeren met steeds gevarieerder en aantrekkelijker aanbod van evenementen voor de verschillende doelgroepen in het Bos. Evenementen (zonder geluidsoverlast) gericht op kinderen of jongvolwassenen, die passen binnen de identiteit van het Bos (zie ook paragraaf 2.4.) hebben daarbij prioriteit. Wij willen alleen diervriendelijke evenementen zonder gebruik van levende dieren; zo staan wij grote (internationale) viswedstrijden in het afgesloten water van de Bosbaan niet toe.

  Zondag is de drukste dag in het Bos. Een tiental zondagen per jaar komen er meer dan 60.000 bezoekers naar het Bos om te recreëren. Daarom gaat voor grote evenementen op zondag een scherpere afweging plaatsvinden.

- Ondernemers/ horeca
  Voor het opzetten van nieuwe ondernemingen, met of zonder horeca in het Bos, maar ook voor zittende ondernemers gelden kaders:

  - Aansluiten bij beleidsrichting niet conflicteren met natuur-, recreatieve- en cultuurhistorische waarden en het merk Amsterdamse Bos.
  - Passend binnen de zonering van het Bos. Niet elke soort recreatie en horeca kan op elke plek in het Bos. Vanuit het bewaken van de kernopgave willen wij in de natuurzones geen horeca, beperkt in de rustzone en breed in de activiteitenzone.
  - Betrokkenheid bij het Bos (samenwerking, gemeenschappelijke campagnes etc.)
  - Concepten sluiten aan bij de wensen van de diverse doelgroepen.
  - Voldoen aan het Programma van Eisen van het Bos. Bij de selectie van ondernemers en de nieuwe voorzieningen letten wij op de relatie met het Bos en de aansluiting bij identiteit en merkwaarden van het Bos. Ook wordt gekeken naar mate van openbaarheid, financiële consequenties, landschappelijke inpasbaarheid, consequenties voor flora en fauna, architectonische uitstraling, maatregelen op gebied van duurzaamheid, doelgroepen, betrokkenheid Bos en omvang van de voorziening.
  - Voldoen aan wet- en regelgeving.

Bij de selectie van ondernemers en de nieuwe voorzieningen letten wij op de relatie met het Bos en de aansluiting bij identiteit en merkwaarden van het Bos. Ook wordt gekeken naar mate van openbaarheid, financiële consequenties, landschappelijke inpasbaarheid, consequenties voor flora en fauna, architectonische uitstraling, maatregelen op gebied van duurzaamheid, doelgroepen, betrokkenheid Bos en omvang van de voorziening.

Wij willen meer diversiteit in de horeca en aansluiting op wensen en behoeften van de bezoeker. Het inbouwen van flexibiliteit door een kortere looptijd van de huurcontracten (5 + 5 jaar optie), met uiteraard een marktconforme huur, is daarbij het uitgangspunt.

We gaan onderzoeken of de huidige ondernemers en instellingen voldoen aan de kaders van het Bos. Krijgt het Bos voldoende terug? Is er voldoende betrokkenheid om het Bos gezamenlijk te promoten? Is de huur marktconform?

- Wonen
  Het Amsterdamse Bos is onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De provincie Noord-Holland werkt samen met natuur beherende organisaties, boeren, gemeenten en waterschappen aan behoud en ontwikkeling van het NNN. Tegelijkertijd is het Bos het populairste recreatiegebied voor de Amsterdammers en Amstelveners. Voorzieningen ten behoeve van recreatie blijven daarom noodzakelijk. Kanttekening plaatsen wij bij het wonen in het Bos; het Bos is geen woongebied. Nieuwe woningen of woonboten sluiten wij uit. Voor bestaande woningen of woonboten geldt een uitsterfbeleid of wordt een recreatieve- of natuurbestemming gezocht.

- Honden
  Het onderwerp 'loslopende honden' staat ieder jaar bovenaan in de top-3 van klachten. Er is geen enkel recreatie- en natuurgebied in Nederland waar de hondeneigenaar zoveel vrijheid geniet als in het Amsterdamse Bos. 85 procent van het Bos is momenteel losloopgebied. Dat is ook een reden dat in het Bos bijna veertig hondenuitlaatcentrales legaal actief zijn. Een hondenuitlaatcentrale mag maximaal acht honden tegelijkertijd uitlaten.

  Het huidige hondenlosloopbeleid van het Amsterdamse Bos staat haaks op het hondenbeleid in de Amsterdamse en Amstelveense parken en de recreatiegebieden in de omgeving zoals Spaarnwoude en 't Twiske. Daar geldt over het algemeen een aanlijnplicht voor honden, met her en der losloopgebieden. Soms zijn parken of gebieden helemaal verboden voor honden, zoals de heemparken in Amstelveen en de Amsterdamse Waterleidingduinen.

  Wij zien dat het Bos steeds meer tegen de grenzen van het huidige hondenlosloopbeleid aanloopt. Door toenemende drukte nemen de conflicten tussen hondenbezitters en andere recreatieve gebruikers toe. Het aantal (bijt) incidenten is toegenomen. Daarnaast is de impact van loslopende honden op de natuur groot; veel loslopende honden jagen in bospercelen. Bodembroeders, zoals de fazant en de houtsnip, zijn al jaren verdwenen uit het Bos en de populatie konijnen is flink teruggelopen. De vos brengt haar jongen in het Bos uitsluitend groot in een hondenverbodsgebied, zoals in het begrazingsgebied van Schotse Hooglanders.

Wij willen een nieuwe hondenzonering voor het Bos instellen. Uitgangspunt is dat een aanlijnplicht voor honden in het Bos wordt ingesteld, met uitzondering van één aaneengesloten deel van het Bos waar honden los mogen blijven lopen. Het hondenlosloopgebied concentreert zich dan vooral langs de bebouwde kom van Amstelveen. Dat betekent dat ongeveer 30 procent van het Bos (ruim 300 hectare, 8x Vondelpark) hondenlosloopgebied blijft. In dit gebied plaatsen wij zoveel mogelijk rillen langs bosvakken. Dit voorkomt deels dat loslopende honden de bospercelen ingaan, waardoor de natuurwaarde beter wordt beschermd. Op bepaalde plekken in het Bos maken wij daarnaast natuurlijke hondenspeelplaatsen.

Ook gaan wij het maximum aantal honden per bezoeker begrenzen tot drie, om te kunnen optreden tegen illegale hondenuitlaatcentrales. Daarnaast verstrekken wij geen nieuwe vergunningen aan hondenuitlaatcentrales. De opruimplicht faciliteren wij met extra prullenbakken en zakjes bij parkeerplaatsen.

Wensbeeld nieuwe hondenzonering

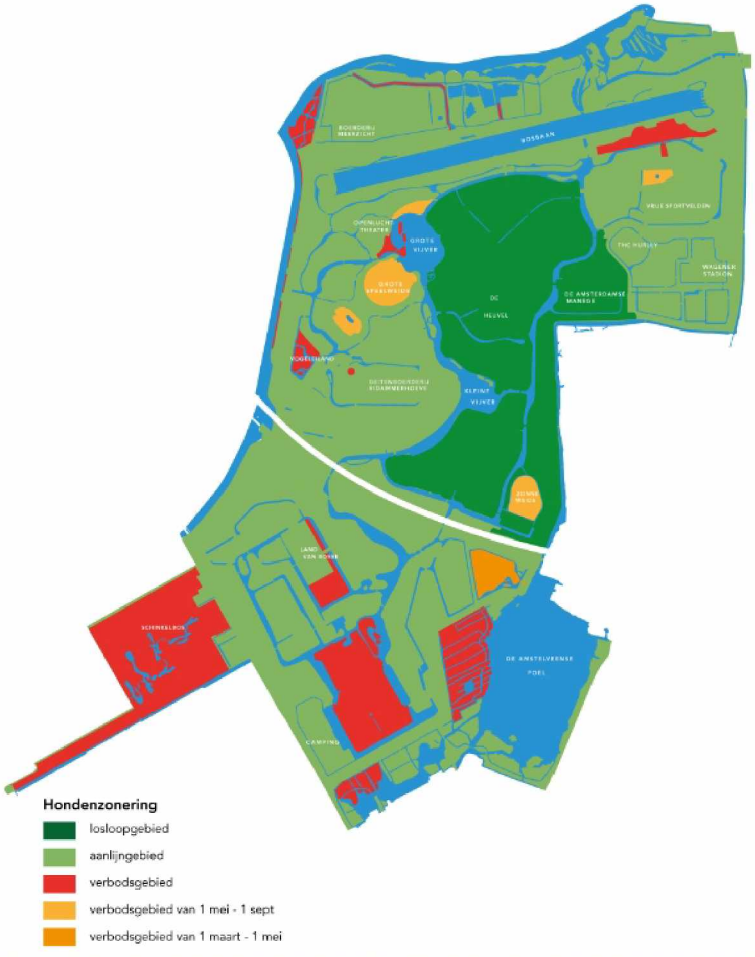

3.3. Spelregels voor gebruik

Wij zien nu al dat het gebruik van het Amsterdamse Bos toeneemt en dat verschillende gebruiksgroepen met eigen wensen en behoeften elkaar op momenten in het hoogseizoen in de weg zitten.

Zolang iedereen rekening houdt met andere bezoekers en met de natuur is het Bos groot genoeg om het naar eigen inzicht te gebruiken. Wij zetten ons in om een 'schone, hele en veilige' plek te bieden voor een goed natuur- en recreatieklimaat. De bezoeker heeft hier zelf ook een verantwoordelijkheid in, waarvan wij in campagnes onze bezoekers bewust willen maken.

Om alles in goede banen te leiden hanteren wij, naast de algemene wetgeving, ook huisregels. De boswachters zien er op toe dat deze regels worden nageleefd. De belangrijkste regels staan bij alle ingangen vermeld. Op de website van het Amsterdamse Bos is meer specifieke regelgeving te vinden. De gemeente Amsterdam is privaatrechtelijk eigenaar van het Amsterdamse Bos en heeft op grond van artikel 461 van het Wetboek van Strafrecht huisregels opgesteld (zie bijlage 2). Op bepaalde onderdelen is dit ook publiekrechtelijk verankerd in de APV van de gemeente Amstelveen, vooral de regels van het hondenbeleid.

4. Uitvoeringsagenda 2020-2024

Na vaststelling van het Bosplan moet het beleid worden uitgevoerd. Het plan bestendigt grotendeels de huidige situatie. Waar in het Bosplan wijzigingen in de werkwijze worden voorgesteld, worden die na het vaststellen doorgevoerd voor zover zij geen financiële of personele gevolgen hebben en verdere besluitvorming niet nodig is. In de VJN 2019 en binnen het programma Stadsbehoud is geld voor het Bos gereserveerd om het achterstallig onderhoud weg te werken. Voor diverse beleidswijzigingen moet nog nadere besluitvorming over financiering plaatsvinden.

Hieronder volgt een overzicht van de bestuurlijke besluiten en te verwachte (bestuurlijke) voorstellen voor de komende jaren, waarbij prioriteit is gegeven aan zaken die van belang zijn om de huidige kwaliteit te verbeteren (vooral groot onderhoud, wegwerken achterstallig onderhoud en ontwikkeling van assetmanagement/ werkwijze). Ook projecten die reeds in voorbereiding zijn krijgen prioriteit. Voor projecten die nieuwe kwaliteiten toevoegen, maar waarvoor nog geen financieringsmodel is, zal de uitvoering vanaf 2021 plaatsvinden. Te denken valt aan diverse ontwikkellocaties en verbetering van de hoofdentree.

4.1. Beschermen

1. *Opstellen beheervisie*

In 1985 is de laatste integrale beheervisie vastgesteld. Deze visie dient nog steeds als basis voor de huidige beheer- en werkplannen. In 2016 is een Cultuurhistorische verkenning Amsterdamse Bos opgesteld, dat duidelijk heeft gemaakt dat in de beheerplannen tot nu toe onvoldoende aandacht is geweest voor de instandhouding van de cultuurhistorische waarden. De beheervisie moet daarom worden geactualiseerd. Het doel is dat we in 2020 een integrale beheervisie voor het Amsterdamse Bos vaststellen. Deze visie draagt op basis van een integrale kijk op recreatie, cultuur, landschap en natuur kader stellende oplossingen aan voor beheer en onderhoud met een koppeling naar streefbeelden voor groen, grijs, rood en blauw. Uiteraard ook gekoppeld aan de assetwerkwijze van de gemeente.

2. *Implementeren assetwerkwijze (NEN inspecties, MJOP en SSK ramingen)*

Op basis van NEN-inspecties, MJOP's en SSK ramingen worden de beschikbare onderhoudsbudgetten herijkt en zullen voorstellen worden gedaan voor aanpassing van de onderhoudsbudgetten voor 2021 en volgende jaren. Daarbij wordt ook gekeken naar structurele cofinanciering door omliggende gemeenten of het verhogen van structurele inkomsten door nieuwe tarieven. In samenhang daarmee worden ook eventuele voorstellen voor wijziging van de formatie voorgelegd en gekeken hoe de Bosorganisatie het beste wordt gepositioneerd binnen de gemeente.

3. *Wegwerken achterstallig onderhoud.*

Op basis van het instandhoudingsplan Amsterdamse Bos wordt achterstallig onderhoud weggewerkt voor de wegen en paden, het Bostheater, bruggen, groen en beschoeiingen. In de VJN 2019 heeft het College van Amsterdam bijna 5,0 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het Bos. Nog niet alle NEN-inspecties zijn afgerond. Vooral bij de bruggen, waarvan nog een honderdtal door VenOR moeten worden geïnspecteerd, verwachten wij nog een extra inhaalslag te moeten maken. De wegen en paden zijn volledig geïnspecteerd.

In VJN 2020 wordt nog € 1.450.000 aangevraagd voor 2021. Daarmee zijn alle fiets- en wandelpaden op orde gebracht.

4. *Groot onderhoud oeverlanden*

Cyclisch afplaggen van de oeverlanden van de Nieuwe Meer en de Amstelveense Poel is nodig om van natuurlijke successie naar bos te gaan. In 2005 en 2008 zijn al delen van de oeverlanden afgeplagd. Het verwijderen van boomopslag en afplaggen van meer terreindelen is inmiddels noodzakelijk. Daarbij wordt samenwerking gezocht met Rijnland die in 2020 natuurvriendelijke oevers aanlegt langs de Nieuwe Meer ten behoeve van verbetering van de waterkwaliteit.

5 *Strategische Samenwerkingsovereenkomst Rijnland, provincie en gemeente Amstelveen*

Samen met de waterschappen, gemeente Amstelveen en de provincie willen wij structurele afspraken maken voor diverse projecten. Daarbij wordt in eerste instantie gedacht aan het waterbeheer van het Amsterdamse Bos (incl. Amstelveense Poel). Uitgangspunt is dat de uitvoering van de plannen (onder meer baggerwerkzaamheden en het recreatief bevaarbaar houden van de Bosbaan en Bos en Poel) gezamenlijk worden gefinancierd en dat de waterkwaliteit wordt verbeterd.

6. *Professionaliseren van monitoring*

Flora en Fauna

De monitoring van het Bos willen wij verder professionaliseren. Sinds 2011 wordt er ten behoeve van de Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer structureel gemonitord. Voor de eigen bedrijfsvoering en het sturen op beleid en beheer is een verdere professionalisering van de monitoring en het aansturen daarvan wenselijk. Het monitoringsplan voor het Amsterdamse Bos uit 2011 zal daarvoor worden geactualiseerd. Doel is dat de huidige natuurwaarde van het Bos minimaal gelijk blijft en ecologische kansen worden benut.

Ziekten en plagen

Wij gaan de gevolgen van klimaatverandering, ziekten en plagen monitoren. Voor specifieke Bosonderwerpen, zoals de essentaksterfte, maken wij een Plan van Aanpak.

4.2. Benutten

1. *Cultuureiland*

Het college heeft voor de renovatie van Bostheater € 1,6 miljoen beschikbaar gesteld. Het theater vervult op die manier een functie in het spreiden van het bezoek aan Amsterdam. Tegelijkertijd is er sprake van achterstallig onderhoud. Een deel van het beton is verzakt of beschadigd, het terrein kent veel bouwsels. Daarom is het project Cultuureiland van start gegaan. De eerste fase is een verbetering van het achterstallig onderhoud en een herinrichting van het terrein. Daarnaast wordt onderzocht of een extra kwalitatieve impuls van het Bostheater kan plaatsvinden: te denken valt aan nieuwe horeca, flexibele openbare verlichting, broedplaats, glasvezel en mogelijkheden voor een jaarrond programmering.

Investering: € 6 miljoen waarvan € 1,6 miljoen gedekt

2. *Sportas (onder regie van VenOR)*

Het College van Amsterdam heeft de principenota Fiets- en wandelroute Sportas vastgesteld. Het is een belangrijke regionale fietsverbinding tussen Amsterdam, het Amsterdamse Bos en Amstelveen en verbindt de sportvoorzieningen langs de route. De principenota schetst hoe een

duidelijke, directe, veilige en gemengde route voor fietsers, hardlopers en wandelaars ontwikkeld kan worden, die geschikt is voor het stijgend aantal gebruikers. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de ambities voor meer ruimte voor leven en spelen op straat, autoluwe ruimtes, het verbeteren van de luchtkwaliteit en het bereikbaar houden van Amsterdam voor iedereen op een duurzame wijze. Er zijn twee varianten voor de route. Eén route langs de grens van het Bos en één route door het Bos. Medio 2020 wordt het besluit over de voorkeursvariant verwacht.

In de begroting van 2019 is een reservering opgenomen van € 1.500.000 in 2020. Daarnaast heeft het Groenfonds een subsidie van € 600.000 toegekend en draagt de Vervoersregio Amsterdam (VRA) maximaal 70 procent bij.

Investering: € 30 miljoen voor gehele tracé (ook buiten Bos). Inmiddels € 8,2 miljoen euro gedekt of uitgevoerd.

3. *Groen en duurzaam ontvangst in de hoofdentree*

Wij vinden het van belang dat de "Sportas-route" optimaal wordt geïntegreerd in onder meer de hoofdentree van het Bos. De kop van de Bosbaan, de hoofdentree van het Amsterdamse Bos, moet een ontvangst- en verblijfsplek zijn waar de fietser en voetganger centraal staan en de auto te gast is. Op dit moment overheerst de auto en zijn de oversteken van fietsers en voetgangers onduidelijk en onveilig. Daarnaast kunnen de voorzieningen in de hoofdentree een kwaliteitsimpuls gebruiken. Mede door ruimtegebrek wordt het rommeliger in het entreegebied. Ook is de Boswinkel onvoldoende uitnodigend voor het publiek. Gezamenlijk met de ondernemers in het gebied gaan wij een plan maken om de hoofdentree te verbeteren. De voorbereidingskosten (proces – en onderzoekskosten) om te komen tot een definitief ontwerp voor het entreegebied en een besluit van het college bedraagt € 0,3 miljoen.

Investering (ongedekt): € 0,3 miljoen voor planvorming hoofdentree, in VJN 2020 wordt gezocht naar dekking.

4. *Nieuwe voorzieningen (ontwikkellocaties)*

Door functiewijzigingen en/of het vertrek van partijen moet een aantal locaties worden herontwikkeld. Het pakket aan ontwikkellocaties in het Amsterdamse Bos is zeer divers. Van de oude Radartoren van Schiphol tot een verlaten vestigingslocatie van mindervalide padvinders en van een overtollige gemeentewerf tot een bunker uit de Koude Oorlog. Veel private partijen hebben de afgelopen jaren interesse getoond in verschillende objecten. Per locatie maken wij een plan waarbij zoveel mogelijk aansluiting wordt gezocht bij de wensen en behoeften van de Bosbezoeker. Insteek is ook dat de herontwikkeling structureel de begroting van het Bos verbeterd. Maar, de kost gaat voor de baat.

Investering (ongedekt): € 0,6 miljoen voor planvorming van vier ontwikkellocaties, bestaande uit:

1. Aanstellen projectmanager PMB: € 0,1 miljoen.
2. Visie, plan van aanpak en financieringsvoorstel van ontwikkellocaties € 0,05 miljoen .
3. Diverse onderzoeken (van sondering-, bodem tot flora en fauna): € 0,15 miljoen.
4. Participatieproces: € 0,12 miljoen .
5. Ontwikkeling (slopen/ bouwrijp maken/ ontsluiten, aanbesteding tot contractvorming): € 0,18 miljoen.

In VJN 2020 wordt gezocht naar dekking.

5. *Sportpark Amsterdamse Bos en Bosbaan (deels onder regie van Sport)*

Op Sportpark Amsterdamse Bos moet worden geïnvesteerd in de laanstructuur, onder meer met bomen, fietsenstallingen en verbreding fietspaden. Daarvoor heeft RenD een ontwerp opgesteld. Naar verwachting gaat dit project in 2021 van start met onder meer cofinanciering van Rijkswaterstaat (compensatie bomenkap verbreding A9; nieuwe aanplant van 200 bomen). De paden worden aangepakt uit het budget voor renovatie van wegen en paden.

De hoofdtribune van het Wagenerstadion is vernieuwd, maar het hockeystadion is nog niet af. De oost- , west- en zuidtribune moeten op termijn worden vernieuwd. De financiering is vooral een verantwoordelijkheid voor de eigenaar van het stadion, de KNHB.

Het Bosbaancomplex is een Rijksmonument. Onderzoek heeft aangetoond dat vooral de botenloodsen en de betonnen steigerelementen kampen met achterstallig onderhoud. Ook is een kwaliteitsimpuls op het gebied van duurzaamheid gewenst, met name op het gebied van energiebesparing.

Investering:

- Laanstructuur sportpark € 0,7 miljoen (deels gedekt).
- Bosbaancomplex: € 0,2 miljoen voorbereidingskosten.

6. *Duurzaamheid*

Het Amsterdamse Bos levert een bijdrage aan de verduurzaming van de stedelijke omgeving en de klimaatdoelstellingen van de gemeente Amsterdam. Wij beoordelen initiatieven op duurzaamheid, voor zowel energie- en milieubeleid als sociaal-maatschappelijke doelstellingen. Er is de afgelopen jaren al veel gerealiseerd: van een groene stroomvoorziening met negen stroompunten op de evenementenlocatie tot zonnepanelen op onze eigen gebouwen.

In bijlage 3 zijn de duurzaamheidsacties van het Bos beschreven. De komende jaren blijft duurzaamheid een belangrijke randvoorwaarde voor alle lopende en nieuwe projecten en activiteiten.

Investering: pm

7. *Inzet vrijwilligers*

Uitvoering ambitie uitwerken

8. *Duurzame relaties met belanghebbenden*

- Lobbyagenda: wij ontwikkelen een lobbyagenda die ons strategisch en uitvoerend ondersteunt in het onderhouden van de contacten met de verschillende belanghebbenden in en om het Bos.
- Participatie: wij starten met een groep belanghebbenden die ons adviseert over onderwerpen.

Investering: jaarlijks € 0,1 miljoen

4.3. Bereikbaar

1. *Uitbreiden betaald parkeren*

In 2018 is betaald parkeren ingevoerd in het entreegebied van het Amsterdamse Bos. De eerste resultaten zijn goed. Het aantal auto's van langparkeerders van de Zuidas en de buurt is flink afgenomen, waardoor er op de meeste dagen weer plek is voor de bosbezoeker. Er vindt zoals verwacht wel een waterbedeffect plaats naar bijvoorbeeld de Nieuwe Kalfjeslaan. Om dit te verminderen en fietsen, OV en wandelen verder te promoten, wordt betaald parkeren op meerdere plekken in het Bos ingevoerd. Wij onderzoeken de haalbaarheid voor verdere invoering van betaald parkeren.

Investering: in ieder geval kostendekkend

2. *Ontwikkeling van hubs (knooppunten voor fietsen, ov/ museumtramlijn en auto)*

Bij de herontwikkeling van het entreegebied willen wij meer ruimte bieden aan fietsers en voetgangers. Een onderdeel daarvan is de ontwikkeling van een zogenaamde hub, een recreatief knooppunt waar de bezoeker van het Bos makkelijk kan overstappen van auto of ov/museumtram naar een (gratis) Bosfiets. Het plan wordt opgenomen in het project Groene en Duurzame Ontvangst in de entreegebieden.

Investering: pm

3. *Onderzoek rondje Nieuwe Meer. Verkennend onderzoek verbeteren bereikbaarheid Bos voor inwoners Amsterdam West/ Badhoevedorp*

Het rondje Nieuwe Meer wordt altijd in veel rapporten genoemd, maar er is nog nooit onderzoek verricht naar de haalbaarheid. Gezamenlijk met RenD, Provincie Noord-Holland en Gemeente Haarlemmermeer willen wij de (financiële) haalbaarheid van één of twee brugverbindingen onderzoeken.

Investering: € 0,15 miljoen.

4.4. Bekend

1. *Bezoekersmonitoring en tellingen*

Eén keer per vier jaar doen wij een recreatieonderzoek naar behoeften en wensen van onze bezoekers. In 2014 is het laatste recreatieonderzoek onder onze bezoekers uitgevoerd.
Wij willen de drukte beter in beeld krijgen door bij alle in- en uitgangen en voorzieningen jaarrond te tellen. In 2010 is voor het laatst op deze manier geteld.

Investering: € 0,1 miljoen

2. *Veelzijdigheid zichtbaar: meegroeien met de bezoeker*

Wij herijken onze set communicatiemiddelen en –kanalen, met daarbij oog voor vorm en stijl. Met ondernemers in het Bos bekijken wij wat de mogelijkheden zijn om gezamenlijk als Bos naar buiten te treden.

3. *Zichtbaar, aanspreekbaar, klantvriendelijk*

-Boswachterij: de Boswachterij blijft het gezicht van het Bos naar buiten, ook in publicaties. Door een mediatraining vergroten de boswachters hun vaardigheden op dat vlak.
- De Boswinkel: wij streven naar uniformiteit in uitstraling en klantvriendelijkheid. De Boswinkel is het aanspreekpunt voor vragen over het Bos. Het verdient daarom aanbeveling ook de klachtenafhandeling te beleggen bij De Boswinkel.
- Klantvriendelijkheid: ter ondersteuning van de reputatie van het Bos investeren we in klantvriendelijkheidstrainingen voor het personeel. In deze trainingen worden vaardigheden in omgangsvormen met bezoekers vergroot.
- Zichtbaar en vindbaar: een goede bewegwijzering is onontbeerlijk bij het uitdragen van de veelzijdigheid van het Bos. Wij brengen de bewegwijzering op orde.

4. *Reputatie*

- Balans in programmering: het Amsterdamse Bos blijft aantrekkelijk voor onze bezoekers door de balans te bewaren in de programmering van evenementen.
- Drukte en gedrag: wij onderzoeken met het campagneteam van het Communicatiebureau hoe gedragsbeïnvloeding effectief kan worden ingezet om spanningen vanwege drukte tussen bezoekersgroepen in het Bos te verminderen. Daarnaast onderzoeken wij het effectief inzetten en uitvoeren van campagnes.
- Informatie en monitoring: wij blijven onze bezoekers, ondernemers en de omwonenden tijdig en juist informeren over (infra)projecten en evenementen in het Bos. Wij blijven issues volgen.

Investeringskosten: 0,1 miljoen

5. Financiën

Inleiding
Het Bos kost de gemeente structureel per saldo € 3,7 miljoen. Analyse van ontwikkeling budget / benchmark met andere parken?

5.1. Structureel

Commented [5.1,2,e]: Nog dubbelchecken met Financiën en VenoR,

Het Bos heeft een begroting van € 4,7 miljoen, waarvan circa € 3,6 miljoen (inclusief personeelslasten) wordt besteed aan beheer en onderhoud. In de begroting zitten € 1 miljoen aan inkomsten (met name evenementen, verhuur gebouwen en grond, subsidies en Boswinkel). Parkeergeld en erfpachtinkomsten staan elders in begroting van Amsterdam.

Tabel begroting 2019 Amsterdamse Bos x € 1 miljoen

Kosten	4,7
Inkomsten*	1,0
Saldo	3,7

Bron: begroting 2019
* Voornamelijk verhuur terreinen, Boswinkel en vastgoed, exclusief inkomsten uit erfpacht en parkeren entreegebied. Deze opbrengsten komen niet op balans van het Bos.

*Tabel beheercalculatie Amsterdamse Bos op basis van normbedragen en verzorgd niveau**

Beheercalculatie Amsterdamse Bos				
Groep	Vervanging	Onderhoud	Totaal	Opmerkingen
Asset verhardingen (wegen en paden)	€ 451.543,49	€ 261.154,06	€ 712.697,55	
Asset groen	€ 1.006.212,33	€ 1.047.000,69	€ 2.053.113,02	
Asset verhardingen (onderdelen meubilair, kinderbaden etc)	€ 290.532,01	€ 104.885,42	€ 410.117,43	
Asset civiele constructies (bruggen, oevers en damwanden)	€ 742.627,13	€ 119.968,28	€ 872.595,41	
Asset Openbare verlichting				volledig bij VenOR
Reiniging		€ 867.079,00	€ 867.079,00	
Vastgoed		€ 347.500,00	€ 347.500,00	
Water		€ 74.250,00	€ 74.250,00	Primaire watergangen bij Rijnland
Totaal kosten per jaar	€ 2.490.914,97	€ 2.821.837,45	€ 5.312.752,42	
Eigen beheer/ personeelskosten uitvoering, reiniging, groen		€ 1.044.320,00		
Totale kosten (min aftrek personeelskosten beheer en onderhoud)	€ 2.490.914,97	€ 1.777.517,45	€ 4.268.432,42	
Beheer en onderhoudbudget			€ 1.600.000,00	
Inkomsten evenementen/ vastgoed/ verhuur			€ 1.000.000,00	
Structureel te kort op begroting Bos			€ 2.668.432,42	

Rekening houdend met het ambitieniveau 'verzorgd' is er een structureel te kort van € 2,6 miljoen. De beheercalculatie is gebaseerd op basis van genormeerde kosten en recente offertes. Dit is gedaan op basis van landelijke normeringen, rekening houdend met de specifieke situatie in het Bos.

Disclaimer tabel beheercalculatie : de normbedragen komen niet altijd overeen met de dagelijkse praktijk. Bijvoorbeeld conform landelijke norm is een bedrag van € 867.079,-- voor het schoonhouden van 1000 hectare natuur- en recreatiegebied met onder meer 117 bruggen en 200 km aan wegen en paden noodzakelijk. De reiniging in het Bos gebeurt in eigen beheer met een eigen vuilnisauto en eigen personeel tegen veel lagere kosten. Ook de bruggen, meubilair en voorzieningen worden in eigen beheer schoongemaakt.
Daarnaast is de vervangingspercentage van bomen in een bosperceel lager dan in een park of langs een laan. In principe worden alleen solitaire (laan) bomen vervangen of wordt er ingepland na verwijdering van gehele boomgroepen (bijvoorbeeld als gevolg van essentaksterfte of vernatting).
Op basis van eenheidsprijzen en oppervlakte arealen is de conclusie dat het onderhoudsbudget te laag om 1000 hectare bos met onder meer 114 bruggen, 200 km aan paden en 34 gebouwen duurzaam te onderhouden. Echter de normbedragen komen niet altijd overeen met de dagelijkse praktijk. Een diepere financiële analyse is nodig. Een reële inschatting is dat er jaarlijks een structureel te kort is van € 1,5 miljoen tot € 2 miljoen.
Dat is ook de belangrijkste reden dat het achterstallig onderhoud de afgelopen jaren is toegenomen. De infrastructuur is op bepaalde onderdelen (bijvoorbeeld drainage, wegen en paden, bruggen en beschoeiingen) tachtig jaar oud en er is inmiddels veel achterstand op onderhoud. Op diverse plekken in het Bos ontstaan gevaarlijke situaties, bijvoorbeeld door verzakking en scheuren in het asfalt en funderingsproblemen bij bruggen. Een aantal bestaande voorzieningen moet dan ook vervangen of gerenoveerd worden.

De laatste decennia vindt in de begroting van beheer en onderhoud prioritering plaats (drukke delen van het Bos hebben voorrang) of wordt jaarlijks incidenteel geld aangevraagd, bijvoorbeeld voor het voldoen aan zorgplicht langs de 200 km aan wegen en paden.

Wij willen de inkomsten verhogen en gaan op zoek naar structurele cofinanciering om het structurele te kort te verminderen.

- **Bemensing**

Organisatie optimalisatie (FTE benodigd)

Commented [5.1,2,e]: Bespreken in MT, hoe en wat, maar structureel geld voor extra mankracht lijkt me sowieso lastig/ vooral kijken naar invulling vacatures

5.2. Incidenteel

In 2018 is gestart met de NEN-inspectie van de assets in het Amsterdamse Bos; voor de asfaltpaden en 15 bruggen is deze afgerond. De NEN-inspecties van alle overige assets en het restant van de bruggen gaan de komende jaren in opdracht van VenOR plaatsvinden.

Voor de Voorjaarsnota 2019 zijn voorstellen benoemd voor investeringen om een deel van de achterstand in te lopen. Dit college gaat de komende jaren hard aan de slag om het Bos op orde te krijgen en wil in 2020 bijna € 5 miljoen in het Bos investeren.

Uitgaande van het instandhoudingsplan 2017 en afgeronde NEN inspecties is nog eens incidenteel circa € 3 miljoen nodig om het achterstallig onderhoud weg te werken met name voor de bruggen, wegen en paden.

Tabel investeringen Bos in Voorjaarsnota gemeente Amsterdam (2019)

Investering/ opgenomen in VJN 2019	**2019**	**2020**
Bruggen	75.000	725.000
Wegen en paden	600.000	1.450.000
Renovatie Bostheater		1.600.000
Groen		100.000
Gebouwen		121.000
Beschoeiingen		221.000
Totaal	675.000	4.292.000

In de VJN 2020 gaan wij op basis van (nieuwe) NEN inspecties van VenOR, wederom voorstellen doen om achterstand voor de wegen, paden en bruggen verder aan te pakken. Op basis van NEN-inspectie en ramingen van achterstallig onderhoud van wegen en paden is in ieder geval in 2021 nog één keer € 1,4 miljoen benodigd. Daarnaast vragen wij geld aan (zie H4. Uitvoeringsagenda 2020-2024) voor de realisatie van een aantal ambities.

5.3. Financieringsbronnen

Vanwege het regionale (en zelfs het nationale) belang van het Bos vinden wij dat het tijd wordt dat meerdere partners gaan bijdragen aan het Bos, zowel overheden als private partijen.

Overheden die in het recente verleden incidentele bijdragen aan het Bos hebben geleverd zijn de gemeente Amstelveen, Rijkswaterstaat, de provincie en waterschap Rijnland. Structureel is er kleine bijdrage van het Rijk van € 55.000,- (SNL subsidie) en gemeente Amstelveen (toezicht € 50.000,- en monumentensubsidie bruggen € 10.000,-).
Wij gaan met deze overheden in overleg met het uiteindelijke doel een strategische samenwerkingsovereenkomst aan te gaan, waarbij cofinanciering een onderdeel is. Wij willen onder meer een beroep doen op het landschapsfonds van de provincie.

Daarnaast willen wij meer private partijen aan het Bos binden. Op basis van onderzoek en trendanalyses ontwikkelen wij proposities voor sponsoring voor het Bos, passend bij de doelstellingen van het Bosplan. Aansluitend op de behoefte aan spreiding van bezoekers en diversifiëring, onderzoeken wij samen met ondernemers in en buiten het Bos de mogelijkheden voor promotie waarin wij gezamenlijk optreden met een aanbod en programmering die op elkaar inspelen (zie ook paragraaf 2.3).

Zo is bijvoorbeeld de jaarlijkse bloei van de kersenbomen in het Bloesempark een publiekstrekker. Door in 2019 met ondernemers in en buiten het Bos een aantrekkelijk pakket van aanbiedingen te ontwikkelen, maar het Bloesempark zelf zo vrij mogelijk van evenementen te houden, bleef het optimaal beschikbaar voor bezoekers.

Extra inkomsten zijn onder meer te verwachten uit tariefsverhoging voor vastgoed en evenementen.

Bijlagen

Bijlage 1 Deelgebieden Amsterdamse Bos

Flora en fauna
Het Amsterdamse Bos is een belangrijk leefgebied voor zeldzame en bedreigde soorten van moerassen en laagveen. Met het ouder worden van het Bos komen er steeds meer bossoorten voor. Inmiddels broeden in het Bos boomklevers, boomkruipers, kleine bonte spechten, raven, uilen (bosuil, ransuil), en roofvogels (buizerd, sperwer, havik, torenvalk en boomvalk). Voor de watervleermuis, eekhoorn, ringslang en bunzing is het Bos het belangrijkste leefgebied in de regio. De waterpartijen in het Bos vormen deels een ecologisch netwerk en zijn belangrijk voor de flora en fauna. In 1999 en 2005 is het zuidelijk deel uitgebreid met het Schinkelbos (45 hectare). Hier komen veel broedvogels voor.

Naar een natuurlijker bos
De omvorming van een zichtbaar aangeplante structuur tot een natuurlijker bos biedt kansen voor de natuur. Open en gesloten plekken wisselen elkaar af. Jonge en oude bomen komen naast elkaar voor. Door omgezaagde [of omgevallen] bomen te laten liggen is het aandeel dood hout toegenomen. Veel soorten zoogdieren, vogels, insecten planten, paddenstoelen en mossen profiteren hiervan.
Er zijn 500 paddenstoelsoorten in het bos waargenomen, waarvan er 28 voorkomen op de Rode Lijst van zeldzame of bedreigde soorten. Ook begrazing door Schotse hooglanders bevordert de natuurwaarde.

De oeverlanden van de Nieuwe Meer en de Amstelveense Poel zijn restanten van het oorspronkelijke veenlandschap. De gebieden danken hun hoge natuurwaarde aan een afwisseling van natuurtypen zoals nat grasland, rietland en diverse soorten moerasbos. Wij houden dit door arbeidsintensief beheer in stand.

Gebied	Vegetatie	Fauna	Beheer	Ontwikkelingen
Oeverlanden Amstelveense Poel	Veenmosriet-land, nat schraalland welriekende nachtorchis, ronde zonnedauw	Ringslang	intensief, in stand houden bijzondere veenmos- en rietlandvegetaties door maaien en afvoeren	Cyclisch afplaggen is nodig om natuurlijke successie richting bos tegen te gaan. Het opzetten van het waterpeil zoals uitgevoerd in 2005 is mogelijk ook in andere delen van de oeverlanden wenselijk. Rijnland zet in op verbetering waterkwaliteit door defosfatering en aanleg natuurvriendelijke oevers. Grootschalig onderhoud aan paden, landhoofden en damwanden is op korte termijn noodzakelijk.

Rietlanden ten zuiden van de Nieuwe Meer (inclusief Land van Bakker)	Moeras, overjarig riet en bos. Veenmos-rietland.	bruine kiekendief, kleine en grote karekiet, rietgors, blauwborst, waterral, roerdomp. Rode-Lijstsoorten: snor en rietzanger	intensief, in stand houden bijzondere veenmos- en rietlandvegetaties door maaien en afvoeren, kappen (grote) bomen	Cyclisch afplaggen is nodig om natuurlijke successie richting bos tegen te gaan. In 2008 is al een gedeelte van de rietlanden afgegraven. Het verwijderen van boomopslag en afplaggen van de andere terreindelen is inmiddels noodzakelijk. Rijnland zet in op verbetering waterkwaliteit door de aanleg van natuurvriendelijke oevers langs de Nieuwe Meer (2020).
Open weideland-schap polder Meerzicht (22 hectare)	Kruiden- en faunarijk grasland	Water- en rietvogels, Dagvlinders, libellen, kleine zoogdieren	gericht op botanische ontwikkeling graslanden in combinatie met goede omstandigheden water- en rietvogels. Maaien en beweiden.	Weidevogelstand gedecimeerd (landelijke trend, predatie oa door vos). Verbeteren omstandigheden voor water- en rietvogels, insecten en oeverplanten door gedeeltelijk opzetten waterpeil en aanleggen natuurvriendelijke oevers.
Graslanden	Kruiden- en faunarijk grasland	Dagvlinders, libellen, kleine zoogdieren	Maaien en afvoeren	Kwaliteitsimpuls door kleinschalig en afwisselend maaibeheer. Inbrengen sleutelsoorten zoals grote ratelaar.
Parkbos	Afwisseling van verschillende bostypen, gemengd loofbos, ongemengd naaldbos.	Holenbroeders, vleermuizen, boommarter, eekhoorn	Dunningen op toekomstbomen niveau.	Sterfte van bomen, essentaksterfte (es), letterzetter (spar) en beuk (oorzaak onbekend). Monitoring en plan van aanpak ziekten en plagen.
Natuurbos	Gemengd loofbos, structuurrijk (afwisseling van grotere open plekken met struiken en jonge bomen en meer gesloten bosopstanden)	Bosvogels, kleine zoogdieren	Omvormingsbeheer, periodiek open houden van 10% bosoppervlakte).	Ook hier de gevolgen van boomaantastingen volgen. Nadruk daarbij ligt hier op natuurlijke verjonging. Verhogen natuurwaarde door verwijderen paden en omvorming bosranden.

Schinkelbos	Begraasd landschap met kleinschalige afwisseling van moeras, grasland en bos	Vogels van moeras en halfopen landschap	Begrazing, verwijderen boomopslag uit moeras	Vergroten variatie door gemengde begrazing met paarden en koeien (nu alleen nog koeien). Oktober 2019 start een proef met begrazing met Exmoor pony's.
Ecologische verbindings-zones, Groene As, ecolint en waterentree	Kruiden- en faunarijk grasland, struweel, bosranden, poelen, natuurvriendelijke oevers	Ringslang, waterspitsmuis, watervleermuis	Maaien en afvoeren, periodiek terugzetten	Aanleg EVZ Groene AS in 2017 tussen oeverlanden Nieuwe Meer en Schinkelbos, langs de Ringvaart en de natuurzone rond het land van Bosse. Komende jaren monitoren ontwikkeling. In 2019 aanleg Waterentree, impuls natuurkwaliteit door aanleg poelen.
Watergangen en vijvers		Blankvoorn-brasemtype, Snoek-blankvoorntype	Jaarlijks maaien en afvoeren van waterplanten	Sinds 2012 verbetering doorzicht en ecologische kwaliteit door groei waterplanten. Gunstig voor gevarieerde visstand en insecten. Ten kosten van bevaarbaarheid waterlopen. Monitoring waterplanten en plan van aanpak overlast waterplanten.

BIJLAGE 2 wet en regelgeving

Wetgeving
Landelijk heeft het Bos te maken met de wet Natuurbescherming. De wet Natuurbescherming beschermt de instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten.

Het Amsterdamse Bos heeft ook te maken met de Boswet. Dat betekent onder meer dat er in veel gevallen geen melding- en herplantplicht is voor het kappen van bomen.

Luchthaven indelingsbesluit
Het Amsterdamse Bos valt binnen het beperkingengebied van Schiphol, vastgelegd in het Luchthaven indelingsbesluit (LIB). In dit gebied gelden hoogtebeperkingen, beperkingen ten aanzien van vogelaantrekkende bestemmingen en bebouwing in verband met de geluid- en externe veiligheid.

Eigendom
Het Amsterdamse Bos is eigendom van en in beheer bij de gemeente Amsterdam.
De gemeente Amsterdam draagt daarom de meeste kosten, ook al ligt het Bos grotendeels op het grondgebied van de gemeente Amstelveen. Amsterdam heeft privaatrechtelijke bevoegdheden, bijvoorbeeld voor het verlenen van huurcontracten en opstalrechten. Amstelveen is verantwoordelijk voor het verlenen van vergunningen, opstellen van verordeningen en (herziening van) bestemmingsplannen.

Bestemmingsplannen
Er zijn drie bestemmingsplannen op het Amsterdamse Bos van toepassing.
Bestemmingsplan Amsterdamse Bos (Amstelveen, 2018), bestemmingsplan jachthavengebied inclusief noordkant Bosbaan (Amsterdam, 2016) en bestemmingsplan Schinkelpolder (Aalsmeer, 2015). Er is een terughoudend beleid met betrekking tot bebouwing van het Bos. Het bestemmingsplan Amstelveen beschermt het cultuurhistorisch ontwerp van het Bos, daarnaast geeft het kaders voor evenementen in het Bos.

Zorgplicht
Het Amsterdamse Bos werkt volgens de gedragscode Flora en Fauna van de gemeente Amsterdam. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

APV
De APV van Amsterdam behandelt het Amsterdamse Bos nauwelijks, aangezien het Bos grotendeels binnen de grenzen van de gemeente Amstelveen ligt. In de APV van Amstelveen zijn onder meer de regels over hondenuitlaatcentrales en aanlijn- en verbodsgebieden voor honden aangegeven. Het hoofd van het Amsterdamse Bos is namens B&W van de gemeente Amstelveen gemandateerd om vergunningen uit te geven aan bedrijven die beroepsmatig honden uitlaten in het Bos.

Bosbaanconvenant
Over de Bosbaanwegafsluitingen zijn afspraken met de roeibond (KNRB), vastgelegd in een convenant. Het maximum van vijf weekeinden exclusief

de noodzakelijke afsluitingen van de volg weg voor incidentele grote meerdaagse evenementen, zoals een WK roeien.

Overeenkomsten recht van opstal, huur en erfpacht
Veel percelen en gebouwen zijn in erfpacht, in verhuur of recht van opstal uitgegeven. Hierin staan voorwaarden over bijvoorbeeld openingstijden en gebruik. De looptijden variëren van 5 jaar en langer dan 20 jaar. Een aantal overeenkomsten moeten op korte termijn worden herzien, waaronder de camping Amsterdamse Bos, openluchttheater en de kiosken.

Evenementenvergunningen
De gemeente Amstelveen verstrekt evenementenvergunningen. Daarnaast sluit het Bos gebruiksovereenkomsten af met evenementenorganisaties. Hierin staan onder meer voorwaarden voor financiën, schadeherstel, verkeersafwikkeling, afspraken over op- en afbouwtijd, de oplevering van het terrein en veiligheidsgaranties.

Kaderrichtlijn water Rijnland
Er zijn ingrijpende maatregelen nodig om de kwaliteit van het water te verbeteren. Om tegemoet te komen aan de wettelijke eisen die worden gesteld in de Kaderrichtlijn Water heeft het Hoogheemraadschap van Rijnland een plan opgesteld een strategische samenwerkingsagenda opgesteld tussen de gemeente Amstelveen, Rijnland en de gemeente Amsterdam. Dit plan voorziet in een projectenoverzicht met gedeelde financiering. (baggeren, pfos vervuiling aanpak, aanpak dijklichamen en de aanleg van natuurvriendelijke oevers.)

Beleid Amsterdam
- Coalitieakkoord Amsterdam
- Evenementenbeleid
- Landschapsvisie: Uitgangspunten van de landschapsvisie zijn respect voor flora en fauna, cultuurhistorie en duurzaamheid. En er worden onderwerpen voor een samenhangend programma geformuleerd met acties gericht op recreatie, klimaat, ontwikkeling en financiering en de Amsterdamse voedselstrategie.
- Omgevingsvisie: Alle overheden werken aan een 'Omgevingsvisie' ; een lange termijn strategie voor de ontwikkeling en inrichting van de openbare ruimte binnen een gemeente. In Amsterdam is dit proces volop gaande en het Bosplan dient ook als input voor de omgevingsvisie
- Groenvisie: Ook hier is het startpunt dat de groei van de stad maar ook het klimaat vraagt om een nieuwe visie op het groen. Het Amsterdamse Bos vormt een belangrijk onderdeel van de groenvisie; het is het gebied om de spreiding van het bezoek en het vraagstuk van goed onderhoud en kwaliteit met een groeiend bezoek in de praktijk te gaan realiseren.
- ZWASH (Zuid West Amsterdam, Schiphol, Hoofddorp): de ontwikkelingen ten noorden van het Nieuwe Meer (kop van de "Bosscheg" zoals beschreven in de "Scheggenvisie", maar onderdeel van het project)

Beleid Amstelveen
- Coalitieakkoord Amstelveen
- Evenementenbeleid: Publiekrechtelijk; festivals, vergunning trajecten
- Bestemmingsplan: de bestemmingsplannen die van toepassing zijn in het Bos dienen in overeenstemming te zijn met de wezenlijke kenmerken (zie bij PNH). In het Bos gaat het

dan in de eerste plaats om het bestemmingsplan van de gemeente *Amstelveen* met als vastgelegde hoofdbestemming natuur en recreatie, met uitzondering van festivalterreinen en bebouwing.
- Toerismebeleid/ accommodatie-nota

Beleid Provincie
Ook De *Provincie Noord-Holland* heeft een belangrijke verantwoordelijkheid voor de natuur. In het recente program akkoord stelt de Provincie o.a. dat zij de biodiversiteit wil vergroten en een landschapsfonds wil instellen.
Het Bos is een natuurgebied en is onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland. overigens zonder het festivalterrein en de bebouwing. De specifieke natuurtypen binnen het Amsterdamse Bos zijn vastgelegd door de Provincie.

Huisregels op basis van artikel 461

- Honden

Er zijn aanlijn- verbods- en losloopgebieden voor honden. Waar ze aangelijnd moeten worden of verboden zijn, wordt dat met borden aangegeven. De keuze van de aanlijn- en verbodsgebieden wordt vooral gebaseerd op flora- en faunabescherming en het vermijden van conflicten met overige bezoekers.

Waar honden vrij mogen lopen, is het verplicht om je hond onder toezicht te houden en niet te laten struinen of jagen door de bospercelen. Uiteraard dient overlast voor andere bezoekers voorkomen te worden. Vooral fietsers, hardlopers en ruiters kunnen last hebben van loslopende honden.

Net als in de rest van de gemeente is het ook in het Amsterdamse Bos verplicht om hondenpoep meteen op te ruimen. Het aantal honden per bezoeker wordt gelimiteerd tot 3.

- Hondenuitlaatcentrales

In het Bos is een beperkt aantal vergunningen beschikbaar voor het bedrijfsmatig uitlaten van honden. Inmiddels zijn alle commerciële uitlaatcentrales die actief zijn in het Amsterdamse Bos gelegaliseerd. Het maximum is daarmee bereikt en er komen geen nieuwe uitlaatcentrales bij.

Met deze vergunning mag je met maximaal 8 honden tegelijk wandelen. Aan deze vergunning zijn verschillende voorwaarden verbonden waar de hondenuitlaatcentrale zich aan dient te houden. Bijvoorbeeld het dragen van herkenbare bedrijfskleding, contact tussen verschillende groepen honden moet voorkomen worden en de honden dienen onder toezicht te staan.

- Commercieel gebruik

Het op een commerciële manier gebruik maken van het Amsterdamse Bos is niet toegestaan, tenzij daarvoor schriftelijk toestemming is verleend door het Amsterdamse Bos. Voorbeelden van commercieel gebruik zijn commerciële sportieve activiteiten, hondenuitlaatcentrales, foto- en filmopnames en evenementen. Daarnaast is, afhankelijk van aard en omvang, een publiekrechtelijke vergunning nodig van de gemeente Amstelveen.

- Open vuur en barbecue

Open vuur maken in het Amsterdamse Bos is niet toegestaan in verband met de schade, overlast en brandgevaar die dit met zich meebrengt. Barbecueën in het Amsterdamse Bos is toegestaan,

mits andere bezoekers er geen hinder van ondervinden en er geen schade ontstaat. Er zijn meerdere openbare barbecue plekken in het Bos.

- Motorvoertuigen, brom- en snorfietsen

Het Bos is, behalve op de doorgaande weg, een voetgangerszone waar fietsers zijn toegestaan en is verboden terrein voor al het gemotoriseerd verkeer. Alleen voor zeer speciale gelegenheden kan een toestemming worden aangevraagd. Waar brom- en snorfietsen mogen rijden wordt dit ter plaatse aangegeven.

- Planten of paddenstoelen plukken

Het is niet toegestaan planten of paddenstoelen te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

- Zwemmen

In de Grote Vijver is een officiële zwemlocatie. Op dit moment wordt een officiële zwemlocatie in de Nieuwe Meer onderzocht. Daarvoor wordt het water 2 jaar bemonsterd. Ongeorganiseerd zwemmen in de Bosbaan is niet toegestaan.

BIJLAGE 3 Duurzaamheidsdoelstellingen Amsterdamse Bos

Duurzaamheidsthema Amsterdamse Bos	Doelstelling
Energie	Verbeteren isolatie bestaande eigen gebouwen en verbeteren klimaatbeheersing.
	Nieuwbouw cultuureiland CO_2 neutraal en duurzaam materiaalgebruik
	Alleen (tijdelijke) verlichting Led
	Stimuleren ondernemers in Bos om gebouwen te isoleren; collectief inkopen zonnepanelen
	Stimuleren ondernemers om gebouwen co2-neutraal of milieuvriendelijker te verwarmen
	Vervangen cv installatie Botenloods/ kleedkamers voor energiezuinige installaties
	Evenementenorganisaties maken gebruik van groene stroom (vaste stroomaansluiting) of andere duurzame energiebronnen voor het produceren van het evenement
	Evenementenorganisaties maken gebruik van een energiebesparend plan
	Evenementenorganisaties maken gebruik van LED verlichting op en rondom het terrein
Circulaire economie	Gescheiden afvalbakken bij onszelf, ondernemers, evenementenorganisaties en verenigingen opnemen in verhuurvoorwaarden
	Hergebruik organisch afval in het Bos. Compostering
	Uitwisselen van grondstofstromen (mest, voedsel)
	Aanbod voedsel bij ondernemers en evenementenorganisaties
	Hergebruik hemelwater voor diverse doeleinden
	Toiletten zelfreinigend doorspoelen met hemelwater (incl. openbare toiletten).
	Hergebruik hout verhogen;
	Onder meer hout verwerken tot beschoeiingen.
	Stadslandbouw voor bijv. clubhuizen, cultuureiland en evenementen
	Oppervlaktewater gebruiken voor nieuwe aanplant (ipv drinkwater)
	Evenementenorganisaties maken gebruik van duurzame materialen en faciliteiten op het terrein. Denk aan: hardcups, spoeltoiletten, milieuvriendelijk toiletpapier
	Evenementenorganisaties nemen maatregelen om afval te verminderen en te scheiden
	Evenementenorganisaties zorgen dat decor materialen na afloop van het evenement niet worden weggegooid maar worden hergebruikt/gerecycled

Mobiliteit	Elektrische voertuigen/vervoeren in het Bos;
	Slimme logistiek –aan en afvoer van zaken (ook met betrekking tot evenementen)
	Extra aandacht voor mobiliteit voor bezoekers Bos (terugdringen/ontmoedigen autogebruik/ invoeren betaald parkeren)
	Elektrische laadpalen op alle parkeerplaatsen
	Elektrische ponten Nieuwe Meer en Ringvaart
	Autobewegingen in het Bos beperken.
	Auto ontheffingen worden beperkt
Klimaatbestendigheid	Rainproof Bos, nieuwe drainage op (speel)weiden, verbeteren goten/kolken, vervangen door wadi's
Bewustwording in het Bos	Zorgen dat bezoekers, ondernemers en (Sport)verenigingen zich bewust zijn van de duurzaamheidsopgave en hun eigen gedragskeuzes daarbinnen;
	Evenementenorganisaties betrekken personen met een afstand tot de arbeidsmarkt bij het evenement
	Evenementenorganisaties en ondernemers zorgen dat bezoekers de keuze hebben om verantwoorde en gezonde catering te nuttigen
	Waterhappers vernieuwen/ stimuleren waterdrinken
Ecologie en Biodiversiteit	
	Vergroten biodiversiteit onder meer aanleg ecologische verbindingszones